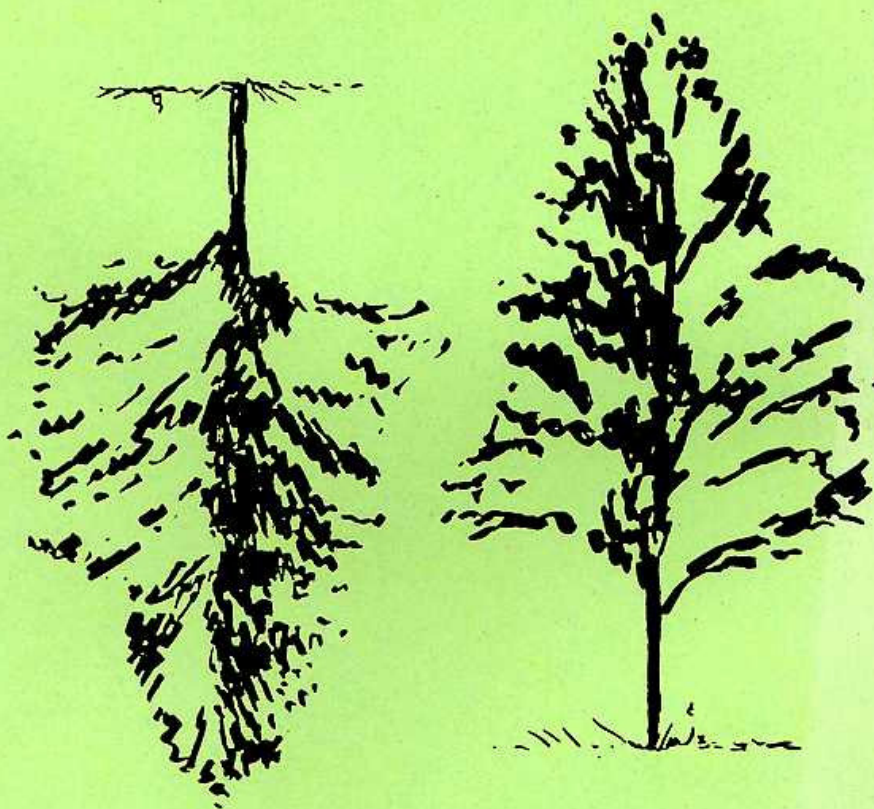

DESVARIANT

Diseny: MONTSERRAT LACOMBA

COORDINADORA N-II PER L'AUTOPISTA

Abril de 1991

1. La variant de la discòrdia	3
2. Les paraules i els fets, un darrera l'altre	9
3. Una vintena de variants per a Girona	44
4. El debat de paper	47

Coordinadora N-II per l'Autopista

1. LA VARIANT DE LA DISCÒRDIA

Des de fa uns quants anys, els ciutadans de Catalunya són conscients que alguna cosa passa a la plàcida i humida Girona: algú no està d'acord amb un projecte beneït pel **MOPU**, per l'Alcalde Joaquim Nadal, i sembla que per set o vuit alcaldes més. Si hem de fer cas de les signatures recollides o els participants en les manifestacions convocades, són milers els ciutadans que no accepten que la variant de Girona afecti la vall de Sant Daniel.

Fem una mica d'història

Al peu de Montjuïc i les Pedreres, envoltada per quatre rius, Girona és una petita capital que mai no ha sabut com resoldre una contradicció asfixiant: l'índex més alt de vehicles per càpita i alhora una xarxa viària obsoleta.

Cap als anys 60, diversos problemes i pressions varen impedir la construcció d'una variant pel pla de Girona. Molts botiguers varen creure llavors que perdrien clients si se'ls facilitava una via ràpida: massa tard van comprendre que fer-los fer cues no era la millor manera de retenir-los.

Malgrat tot cal tenir present que aquella variant, d'haver-se construït, jugaria avui el paper que ara fa la carretera de Barcelona: una via urbana saturada pel trànsit, en la que es barrejaria el trànsit de pas amb la improvisació i caos d'una xarxa viària de descongestió interna sempre projectada però mai no duta a terme. Els embussos que ara suporta la plaça Marquès de Camps es produirien a cinc-cents metres de distància, però es produirien igualment.

Els mesos previs a les primeres eleccions municipals democràtiques, la primavera del 1979, es torna a plantejar el problema de la circumval·lació. Una entitat ciutadana proposa als candidats la solució autopista com a alternativa. La proposta, plantejada per primera vegada en forma de

recuperació de la concessió, no té massa ressò. Les eleccions passen i el tema queda adormit.

Quatre anys més tard, també amb eleccions municipals, la revista "**La Fullaraca**" publica un informe econòmic que avalua en poc més de 3.000 milions de ptes. la recuperació de la concessió de l'autopista. Els partits polítics, en plena campanya electoral, s'afegeixen a la proposta.

El **MOPU** treu a informació pública un estudi previ amb sis propostes de variant (una per Sant Daniel i cinc pel pla, dues d'aquestes adossades a l'autopista). La resposta dels nou municipis afectats és clara: no a una variant que passi per Sant Daniel i les Gavarres, sí a negociar la recuperació de l'autopista.

Tot fa pensar que l'oposició de tots els Ajuntaments a una variant per la vall de Sant Daniel serà una pressió suficient davant del **MOPU**. L'Ajuntament gironí encarrega un pla especial de protecció de la Vall de Sant Daniel i l'aprova la primavera de 1985: no s'hi pot construir ni tan sols una pista forestal, i en cap cas una carretera. Tot sembla lligat i ben lligat: les promeses de dimissió de l'alcalde de Girona Joaquim Nadal, President de la Federació Catalana de Municipis i pes pesant del **PSC-PSOE**, si la variant afectés Sant Daniel, fan que els ciutadans de Girona romanguin tranquils i confiats.

12/9/85 a 17-3-87: Es consuma l'ensarronada

El temor corprèn els gironins quan Sáenz de Cosculluela substitueix Julián Campo davant del **MOPU**: segons ell, recuperar una part de la concessió d'**ACESA** és innegociable (qui l'ha vist i qui el veu, amb el peatge a l'autovia del Maresme). Els ciutadans confien, encara, Joaquim Nadal:

"Una condició de la variant és que no afecti la vall de Sant Daniel, una segona que no afecti les Gavarres, ni Campdorà, ni les deveses de Salt" (**Punt Diari**, 31-5-85).

"Tant la vall de Sant Daniel com l'àmbit d'influència del pla especial del sector són innegociables" (**Punt Diari**, 27-5-86)

Joaquim Nadal s'entrevista a Madrid amb el ministre Cosculluela i torna transfigurat. A partir d'aquell moment, es converteix en el principal defensor de l'opció est. Les floritures lingüístiques per autojustificar-se són dignes de retenir: "No passarà per Sant Daniel, sinó per les Gavarres". Es com dir que la Costa Brava no està banyada per la Mediterrània, sinó pel golf de Lleó.

La culminació de l'ensarronada als gironins es consuma el 17 de març de 1987: Joaquim Nadal, Javier Sáenz de Cosculluela i el Governador Civil Pere Navarro, acompanyats dels mateixos alcaldes que el juliol del 1983 prenen acords contra la variant per Sant Daniel, brinden amb xampany el consens per un traçat de condemna definitivament la vall: "De les solucions per l'est, aquesta és la millor possible" (Nadal). "El **MOPU** serà delicat, estricte i escrupulós en el tractament de tots els valors mediambientals de la Vall" (Cosculluela).

L'oposició a la variant s'organitza

Les primeres mobilitzacions comencen a inicis de 1988. Molts ciutadans encara no es creuen el canvi de postura de Joaquim Nadal, i el consideren el millor defensor de la vall.

La constitució de la **COORDINADORA N-II PER L'AUTOPISTA** dóna una nova empena per aglutinar les veus discordants amb el projecte del **MOPU**. A les accions populars segueix la presentació de dos informes ben elaborats: el preu de l'alliberament de l'autopista i com inquirir-hi el nou trànsit sense col·lapsar-la.

La tardor de 1988 es publica l'estudi econòmic: alliberar una mica més de 18 km. d'autopista entre Medinyà i Fornells val 11.000 milions. La proposta, però, no contempla el pagament en efectiu, sinó un allargament de la concessió. L'Estat obtindria gratuïtament l'alliberament de l'autopista entre Medinyà i Fornells a canvi d'allargar la concessió en 1 any i 218 dies: menys de 20 mesos.

El següent pas va encara més enllà. Malgrat que el percentatge de trànsit de pas per Girona és només el 10 % del total (enquestes d'**INTRA** i **MOPU**), es vol desarmar totalment el possible retret que un trànsit afegit col·lapsaria l'autopista. I de nou es troba una solució original: tècnicament és viable construir un tercer carril en tot el traçat del tram alliberat sense expropiar ni un sol pam de terreny. Els arguments de Salt en contra de la "solució autopista" no tenen ja raó de ser.

A més, es resol de manera enginyosa l'enllaç de Medinyà amb la carretera de Palamós: el fan sortir l'altura del polígon industrial de Celrà, alliberant del trànsit de pas el nucli urbà, i travessa el Ter en terreny planer, sense afectar cap indret de vàlua específica.

Aquest estudi es fa públic a primers d'abril de 1989, i és entregat a la **Direcció General de Carreteres de la Generalitat**, a la **Demarcació de Carreteres de l'Estat del MOPU** i a l'**Ajuntament de Girona**. Ningú no gosa criticar-lo. I un argument d'allò més concloent quan de diners públics es tracta: és 1.100 milions més econòmic que no la variant est.

Els successius intents de salvar la cara

Quan la **COORDINADORA** presenta públicament el projecte del **MOPU** que ni Ajuntaments ni el mateix Ministeri accepten tenir, es produeix una ràpida reacció de l'Administració per salvar la cara: quan se'ls diu que no contemplen cap protecció acurada de Sant Daniel, s'encarrega un estudi de "repercussions ambientals" a Joan Senent. Quan es demostra científicament que aquest no aporta res, l'**Ajuntament gironí** encarrega un nou estudi a universitaris i naturalistes locals. Com aquests posen el llistó massa alt, només s'accepta una entre una vintena de mesures correctores.

A l'hora de la veritat, només queda clara una cosa: el **MOPU** no vol complir el tràmit d'exposició pública del projecte ni pretén acomplir la normativa europea, espanyola i catalana que l'obliga a presentar (i sotmetre també a informació pública) un Estudi d'Impacte Ambiental.

I no els falta la raó als opositors a la variant est: mentre el **MOPU** diu que ja n'hi ha prou amb l'exposició de l'estudi previ el 1983, el ple de l'**Ajuntament gironí** reclamava el 14 de juny de 1988 l'exposició pública del projecte. Una desgraciada contradicció que deixa en ridícul les dues administracions.

Tots fan de Ponç Pilat

Mentre el malestar ciutadà creix, les diferents administracions se'n renten les mans i es posen a resguard d'allò que saben que passarà.

El 30-1-89 Jacint Mateu, **Director General del Medi Ambient de la Generalitat**, declara que "*desconec el traçat i el projecte de variant. En el seu moment, quan coneguem a fons el tema, direm allò que competencialment hàgim de dir*". El **Decret 114/88 d'Avaluació d'Impacte Ambiental** obliga la **Generalitat** a exigir-lo, i a més la Vall de Sant Daniel està inclosa en el **PEIN** (Pla d'Espais d'Interès Natural).

Un altre acord compromet directament l'executiu català: Per acord unànimе el **Parlament de Catalunya** de 13 abril de 1989 declara que s'haurà d'exigir l'estudi d'impacte ambiental a tota obra pública d'una altra administració que es faci a Catalunya. I finalment, l'article 10 de la Ley 25/88 de Carreteras obliga al **MOPU** a trametre l'estudi a "*las Comunidades Autónomas afectadas*", que poden obligar el **MOPU** a "*la modificación o revisión del planeamiento urbanístico afectado*".

El 9 de maig de l'any passat l'**Ajuntament de Girona** feia marxa enrera a l'acord de juliol de 1983 pel qual es mostrava contrari al pas de la variant per Sant Daniel. Aquesta vegada, però, l'acord no és unànimе: només el grup socialista vota a favor. El ple acaba amb crits i aldarulls, imatges que s'aprofitaren per intentar equiparar l'oposició a grups violents i antidemocràtics.

Els darrers esdeveniments

Ben segur que l'Administració pensava que el dia que una màquina comencés a obrir camí es dissoldria com un terrós de sucre l'oposició a la variant. De fet, a aquesta no semblava quedar-li més que esperar la resolució del recurs contenciós presentat, el desembre de 1989, i pregar perquè l'ensopiment crònic de la justícia espanyola no retardés la sentència fins que el **MOPU** hagués consumat l'obra.

Els opositors, especialment la **COORDINADORA**, han sorprès tothom. Quan portaven gairebé un any en estat d'hivernació, han aparegut, i amb força, justament cinc dies abans de l'aparició de la primera màquina. Com diria un dels seus portaveus "*és absurd cremar-se fent actes i comunicats quan la pròpia Administració manté un discret silenci. Quan arribi l'hora, ens farem notar*".

Per arrodonir l'efecte sorpresa, l'Administració va jugar una carta poc ètica: en roda de premsa s'anuncia l'inici de les obres per al 14 de novembre. La primera màquina, però, es presenta a l'obra el 29 d'octubre,

dia de Sant Narcís, quan Girona es troba en plena festa Major: no hi havia nocturnitat, però sí premeditació i traïdoria.

Els sorpresos, però, varen ser els treballadors d'**OCIFE** (Unió Temporal d'Empreses d'**OCISA** i **FERROVIAL**, les empreses adjudicatàries de les obres): quan creien poder començar amb tranquil·litat, s'adonaren que les fites que marcaven el traçat de les excavadores havien desaparegut.

A aquest acte de la **COORDINADORA** en varen seguir d'altres: paralització pacífica de les obres, recollida sistemàtica de fites en el traçat, accions diverses per retardar la tala dels boscos en el traçat, accions al carrer, aconseguir que el 97 % dels estudiants universitaris i de secundària de Girona facin vaga i 2.000 es desplacin a la zona d'obres per plantar-hi 1.000 arbres ... despertar, a la fi, la còmoda consciència del ciutadà gironí.

Qui sap si la variant est serà algun dia realitat, però en cap cas serà amb el vist-i-plau de la **COORDINADORA N-II PER L'AUTOPISTA**. Ben segur que algun dia una sentència declararà nul tot el projecte, confiem que abans que Sant Daniel ja no sigui només un record anorreat per la pressió especulativa i urbanística cap al darrer espai natural de què disposen els gironins a cinc minuts de la Catedral.

Quan algú consulti la primera edició de la **Gran Enciclopèdia Catalana**, descobrirà que el llavors professor Joaquim Nadal i Farreras sí sabia que Sant Daniel i les Gavarres eren la mateixa cosa ("*vall de Sant Daniel, territori d'orografia molt accidentada, contrafort noroccidental de les Gavarres...*") i encara la podia descriure així: "*La bellesa del paisatge i l'abundància de deus d'aigua han contribuït a donar a Sant Daniel el paper de zona d'esbarjo i passeig per als gironins*".

La nova edició de la **Gran Enciclopèdia** ja no és tan bucòlica. No el signa ningú, ha passat de 33 ratlles descriptives a 12, i no té deus d'aigua, ni paisatges bells ni forma part de les Gavarres. Així es rescriu la història.

Els gironins, però, es resisteixen a perdre la seva vall. El 13 de desembre de 1990 sortien al carrer prop de 5.000 ciutadans per fer sentir la seva veu. Ells, com nosaltres, confien que la vall de Sant Daniel arribarà viva a la tercera edició de la **Gran Enciclopèdia Catalana**.

Aquesta tercera edició de la cronologia de les variants de Girona no és només l'afegit dels fets succeïts aquest darrer any. Conté noves entrades (en total, més de 150), noves dades que poden ajudar a entendre perquè son on som, i quin paper ha jugat cadascun: les administracions, els partits en el poder, els partits en l'oposició, les entitats contràries al traçat, els suports i els silencis dels ciutadans... una visió de conjunt que ens permet d'abastar, per damunt de la fredor de les dates, el que ha estat, el que és i el que serà el moviment de conscienciació ciutadana més important a Girona a la darrera meitat del segle XX.

El recull afegeix un apartat que enumera les diverses alternatives al pas de la N-II per Girona esbossades al llarg del segle XX. Només citades cronològicament, en la cronologia general s'amplia la informació al respecte.

Per altra banda, s'acaba amb una acurada selecció d'articles d'opinió. N'hi ha per a tots els gustos (a favor, en contra). Que n'hi hagi més a favor no és un enfocament subjectiu, sinó al contrari: ben poques vegades s'ha intentat argumentar una postura favorable a la variant est, i gairebé mai per part de cap persona que no militi en el partit que forma la majoria de govern de l'**Ajuntament de Girona**. Ni des d'aquest, ni des de cap Administració, s'ha baixat al debat amb els ciutadans, ni s'ha tan sols avaluat cap iniciativa popular. Només la premsa ha permès que cadascú, a favor o en contra, exposi les seves argumentacions: debat, doncs, només de paper.

Girona, 17 d'abril de 1991

Aquesta cronologia s'ha actualitzat fins al març de 1993, data en què la variant de Girona fou inaugurada per Josep Borrell, ministre d'Obres Públiques.

2. LES PARAULES I ELS FETS, UN DARRERA L'ALTRE

01-02-58

Per descongestionar la Ronda de Ferran Puig, es proposa de fer una via paral·lela que creui per la Devesa.

00-00-61

El Dr. Ordís, alcalde de Girona, proposa potenciar la xarxa arterial de la ciutat, entre altres coses per alleugerir el centre dels "*siete mil coches que atraviesan Girona diariamente en verano*".

06-09-63

El Ple de l'**Ajuntament de Girona** acorda demanar al **Ministeri d'Obres Públiques** que la N-II passi per la Plaça del Marquès de Camps, la Gran Via i l'Avinguda de Ramon Folch, trajecte que entra en funcionament aquell mateix any i que no seria modificat fins 10 anys més tard, quan la ruta és desviada per la Ronda de Ferran Puig i el passeig de la Devesa, el seu traçat actual.

00-00-70

Gómez Herrero, cap de la **Delegació Provincial d'Obres Públiques** i regidor de l'**Ajuntament de Girona**, assenyala que l'ideal seria "*una carretera per l'est de la ciutat, sobre Sant Daniel, per potenciar el polígon industrial de Celrà i alliberar Girona del trànsit que l'asfixia*". L'alcalde de Girona era Ignasi de Ribot.

00-00-72

Es reserva al **Pla General d'Urbanisme** de Girona un traçat per a la futura variant: s'inicia abans d'arribar a l'Hospital de Girona i finalitza passat Fornells, travessant Girona pel límit entre Can Gibert del Pla i el Veïnat de Salt.

01-05-78

La **Direcció General de Carreteres del MOPU** s'adreça a l'**Ajuntament de Girona** per comunicar-li l'encàrrec de realitzar un plantejament de la xarxa arterial de Girona a la **V Jefatura Regional de Carreteras**.

L'**Ajuntament de Girona** fa públic un projecte de desviament de la N-II que contempla un recorregut paral·lel a l'autopista.

03-04-79

Primeres eleccions municipals democràtiques. A Girona el **PSC**, el **PSUC** i **CiU** fan un Pacte de Govern. L'alcalde és Joaquim Nadal.

08-04-79

El **Col·lectiu Ecologista de Girona** proposa, en un debat amb els candidats a l'alcaldia de Girona convocat per l'**AA.VV. de Salt**, negociar la gratuïtat de l'A-7 com a desviament de la N-II al seu pas pel pla de Girona. Pocs dies després ho argumenta en un article a **LOS SITIOS**. El tram que es proposa recuperar és Girona Nord-Girona Sud.

20-09-79

L'**Ajuntament de Girona** i la **Jefatura Regional de Obras Públicas** acorden un traçat de desviament de la N-II que s'inicia a l'encreuament de la carretera de Banyoles amb la N-II, segueix semisoterrada per l'autovia de Sarrià, el pla de Fontajau i el terme municipal de Salt (paral·lel a l'autopista), per enllaçar a Fornells amb la N-II a través del mercat de majoristes i l'estació de mercaderies de **RENFE**, al Perelló. Segons el regidor d'Urbanisme i Medi Ambient Manel Nonó, el **MOPU** s'ha compromès a presentar el projecte abans d'acabar l'any.

20-11-79

La **Comissió Provincial d'Urbanisme** de Girona acorda catalogar preventivament com a parc natural les Gavarres (i per tant la Vall de Sant Daniel, en quan que representa l'inici de les Gavarres per l'est).

20-03-80

Primeres eleccions al **Parlament de Catalunya**. Es forma un bloc de govern entre **CiU**, **ERC** i **CC-UCD**.

15-01-81

Els 23 parlamentaris catalans (al **Congrés dels Diputats**, al **Senat** i al **Parlament de Catalunya**) es reuneixen amb Joaquim Nadal per demanar a la **Generalitat** que desencalli el problema de la N-II. L'**Ajuntament de Girona** proposa un recorregut paral·lel a l'autopista al seu pas per Salt.

20-01-81

En una resposta del **Conseller d'Obres Públiques** Josep M. Cullell a una pregunta de parlamentaris del **PSC** i **ERC**, aquell es compromet a fer pressió al **MOPU** per tal que el desviament es faci d'immediat i fins i tot que l'obra entri en els plans d'inversions previstos per al 1981.

11-06-81

L'**Ajuntament de Girona** diu que comença gestions per aconseguir la gratuïtat de l'A-7.

03-07-81

Titular de **PUNT DIARI**: "*Es farà una via paral·lela a la N-II per descongestionar la ciutat*". Sembla que s'aprofitaria el carrer Bonastruc de Porta, sota la via. Es fa públic l'estudi encarregat per l'**Ajuntament** i la **Generalitat** a **INTRA** i a l'**Institut Català d'Enginyeria Civil**. L'estudi revela que "*a medida que la N-II se acerca al centro de la ciudad la importancia del tráfico de paso descende de manera importante (en el lugar 2, junto al parque de la Dehesa, es del 7'1 %). En otras palabras, se puede decir que el tráfico urbano o de acceso a la ciudad es la componente más importante de los viajes que soporta la N-II en su discurrir por Girona, alcanzando un 90 %... Por tanto la gran mayoría de problemas de tráfico que soporta son causados por el tráfico que genera la ciudad*".

03-07-81

La **Conselleria de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat** aprova definitivament les normes subsidiàries de planejament de Girona, Quart, Vilablareix, Fornells de la Selva, Sant Gregori i Sant Julià de Ramis. Aquestes normes, que substitueixen els plans generals d'urbanisme dels municipis esmentats, no consideren la reserva de terrenys pel traçat de cap variant de la N-II a l'est de Girona.

00-09-81

La **Cambra de Comerç i Indústria** de Girona tramet a la **Dirección General de Carreteras** un informe sobre la situació crítica provocada per la travessia de la N-II i demana que es redacti amb caràcter immediat el projecte de variant.

04-11-81

El **Gremi de Promotors Immobiliaris** gironins presenta un seguit d'impugnacions i canvis a les normes subsidiàries de planejament urbà. Pel que fa referència a la N-II i al seu possible desviament, proposem tres etapes: 1. Potenciar el traçat aprofitant la carretera de Santa Coloma de Farners. 2. traçat ja previst (passeig d'Olot, Güell, Devesa), i 3. Alliberar de peatge el tram de l'autopista A-17 en el tram Girona Nord - Girona Sud.

10-12-81

La **Subdirecció General de Carreteres de la Generalitat** envia una carta a Joaquim Nadal explicant-li que la comissió de coordinació de traspassos **MOPU-Generalitat** havia donat llum verda al traçat de la variant de la N-II corresponent a les normes de planejament de la ciutat i reclama el sí del Ple per procedir a la redacció del pertinent projecte.

13-01-82

El Ple de l'**Ajuntament de Girona** aprova una proposta urgent per la qual reclama una variant de la N-II, i proposa com a traçat una línia que s'inicia a l'oest de Vilablareix, passa per Salt al costat de l'autopista i enllaça novament amb la N-II actual en el sector de Fontajau.

16-03-82

La **Dirección General de Carreteras** aprova tècnicament el projecte "*Autovia variante para la supresión de la travesia de Girona en la CN-II*" i dóna 30

dies per fer-ne la informació pública.

22-04-82

La **Demarcació de Carreteres de l'Estat a Catalunya** rep l'encàrrec de redactar un estudi informatiu sobre diverses alternatives de variant de la N-II al seu pas per Girona, amb l'epígraf tècnic de "*EI-7-GE-392. Autovia variante de la N-II en Gerona*". Això invalida l'acord anterior de la **Dirección General de Carreteras**.

29-10-82

Eleccions generals. El **PSOE** obté majoria absoluta. En el primer govern de Felipe González és nomenat **Ministre d'Obres Públiques** Julián Campo.

30-12-82

Joaquim Nadal, alcalde de Girona, demana a Julián Campo, ministre d'**Obres Públiques i Urbanisme**, que es faci una variant per a la N-II al seu pas per Girona.

31-01-83

Els tècnics del **MOPU** presenten a l'**Ajuntament de Girona** sis opcions del projecte de desviament de la carretera N-II (cinc per l'oest de Girona i una per l'est, per la qual el **MOPU** s'inclina. No es contempla el rescat de l'A-7). Com a representants de l'**Administració** assisteixen el **governador civil** Joan Antoni Solans, el **Cap de la Demarcació de Carreteres de l'Estat a Catalunya** Breznes i el redactor dels projectes, Pardo del Río.

01-02-83

Titulars de **LOS SITIOS**: "*Desvío de la Nacional II. Punto cero, sin retorno. 1984: Proyecto de trazado. 1985: Obras*". Són declaracions del Sr. Breznes, el llavors Cap de la **Demarcació de Carreteres de l'Estat a Catalunya**.

22-04-83

L'**Associació de Naturalistes de Girona** manifesten "*el nostre total desacord amb la solució est*" i fan una crida als ciutadans i a les entitats per tal d'estudiar altres opcions.

01-05-83

Diversos partits polítics i el **Col·lectiu Ecologista de Girona** es pronuncien pel rescat de l'autopista al seu pas per Girona. Apareix a **LA FULLARACA** un ampli estudi que argumenta els avantatges i la viabilitat legal, econòmica, tècnica i ecològica d'aquesta opció. El tram que es proposa alliberar és Medinyà - Fornells de la Selva. La compra del rescat més els enllaços s'avalua en 3.010 milions.

08-05-83

Segones eleccions municipals. Guanya novament el **PSC-PSOE** i repeteix com a alcalde Joaquim Nadal.

11-05-83

El BOE publica l'obertura del termini d'exposició pública de l'*Estudi informatiu EI-7-GE-392*, amb les diverses propostes de variant per treure la N-II del centre de Girona. Els estudis dels projectes es poden consultar a partir del dia 22 a les sales municipals.

03-06-83

Tots els Ajuntaments afectats, AA. VV. i col·legis professionals es manifesten a favor del rescat de l'autopista en el tram comprès entre

Girona Nord i Girona Sud amb nous accessos que se situarien a Fornells i Campdorà, així com la construcció d'una nova carretera que travessant Santa Eugènia resolgués el problema dels accessos a Salt. En el mateix debat, que té lloc a la **Casa de Cultura**, l'alcalde de Girona Joaquim Nadal declara que "*Discrepo clarament de la Solució Est, perquè ni ecològicament ni urbanísticament, no encaixa*".

08-07-83

El ple de l'**Ajuntament de Salt** es defineix totalment favorable al rescat de l'A-7, com a única opció vàlida per desencallar el tema. Els regidors de **CiU** proposen com a solucions aconseguir la gratuïtat de l'autopista o la solució est.

09-07-83

Segons PUNT DIARI, el **conseller d'Economia Josep M. Cullell** anuncia en el **Parlament** que la **Generalitat** inicia negociacions amb **ACESA** per adquirir un paquet majoritari d'accions que permeti alliberar de peatge els trajectes Barcelona-Mataró i Girona Nord-Girona Sud.

12-07-83

El ple de l'**Ajuntament de Girona** aprova per unanimitat una moció sobre l'estudi previ de propostes de variant presentades pel **MOPU**.

En el punt 2, s'acorda "*rebutjar en les actuals circumstàncies l'anomenada solució est que figura a l'estudi previ (...) lluny de crear un nou pol de creixement de la ciutat, obriria un eix de degradació i deteriorament de terrenys d'especial valor agrícola als termes de Fornells i Quart i de singular significació paisatgística i natural en el cas del terme municipal de Girona (...) la possibilitat de recollir i canalitzar el trànsit en direcció a Girona queda resolt malament amb aquesta variant, que només proporciona enllaços a carreteres la connexió de les quals amb la xarxa arterial de la ciutat ja està plenament resolta*".

A l'apartat 5 es demana "*enllaçar directament l'actual N-II amb l'A-7 en el punt menys conflictiu entre Fornells i Vilablareix, al sector sud, i al punt de confluència de l'A-7, la N-II i les C-150 i C-255 a decidir entre Sant Julià de Ramis o el pla de Medinyà, al sector Girona-nord, i procedir al rescat del tram d'autopista que quedi englobat en aquests dos punts*".

El dia 15 s'acabava el termini per presentar al·legacions de les **Corporacions** a l'estudi informatiu del **MOPU**.

14-07-83

Llorenç Panella i Josep M. Deulofeu, arquitectes redactors del **Pla Especial de Protecció de la Vall de Sant Daniel** asseguren en un informe per a **PUNT DIARI** que el desviament per Sant Daniel suposaria un greu atemptat ecològic i paisatgístic, així com un dany material als qui hi viuen i hi treballen.

14-07-83

Sarrià de Ter -tot i considerar que el millor per al seu municipi seria la solució Est - i Sant Gregori es pronuncien també pel rescat de l'autopista, mentre que Sant Julià de Ramis i Vilablareix es mostren favorables a la "variant est". Fornells es pronuncia també, amb matisos, per la "variant est".

15-07-83

Durant tres dies i des de diversos indrets, cremen més de 100 ha. als Àngels i Sant Daniel. Ningú no dubta que el foc és provocat. El **Governador Civil** nega (curiosament, per primera i única vegada) el permís d'entrada als hidroavions francesos per ajudar a apagar el foc.

25-07-83

L'**Ajuntament de Vilablareix** considera que la solució est "constituïria la millor protecció ecològica per al ciutadà, per la seva condició de barrera apagafocs" que "afavoriria el valor paisatgístic".

01-11-83

El número 39 de **LA FULLARACA** arrodoneix l'informe publicat el maig segons el qual el rescat de la concessió de l'A-7 és més econòmic que les altres opcions de variant proposades pel **MOPU**. Atesos els resultats d'explotació d'**ACESA** en el darrer any, el valor del rescat seria només de 1.379 milions.

23-02-84

El **Gremi provincial de promotors i constructors de Girona** presenta unes al·legacions al Pla General de Girona en la que demana que la variant de la N-II es faci per Sant Daniel. Segons el gremi, entenen la variant "com una via segregada del teixit urbà, però relligada a aquest".

29-04-84

Segones eleccions al **Parlament de Catalunya**. **CiU** obté majoria absoluta, i Jordi Pujol és elegit president de la **Generalitat** amb els vots de **CiU i ERC**.

01-07-84

Els **Col·legis Professionals d'Arquitectes, d'Aparelladors, d'Enginyers de Camins, d'Enginyers Industrials i de Pèrits Agrícoles**, manifesten que "la variant no és el principal problema de Girona". Es pronuncien a favor "d'una via urbana que solucioni els problemes interns de trànsit a Girona".

20-09-84

L'**Alcalde de Girona** s'entrevista amb el ministre Julián Campo i li planteja la necessitat de trobar una solució definitiva al tema del desviament.

21-09-84

La **Generalitat** escriu al **MOPU** recordant-li que en el tema de la variant cal ajustar-se a les Normes Subsidiàries. Això descarta implícitament el desviament per la vall de Sant Daniel.

22-12-84

Comença una clara ofensiva del diari **LOS SITIOS** a favor de la "variant est". Apareixen articles favorables a aquesta opció a la premsa tant d'àmbit local com nacional. Exemple de titular del dia 22: "Con la opción Ronda Este de fondo: 1985 puede ser el año del desvío de la Nacional II por Girona".

23-12-84

Titular del **PUNT DIARI** a primera pàgina: "El batlle Nadal, contundent: en cap cas la variant de la N-II passarà per Sant Daniel". Titular a l'interior: "L'Ajuntament és qui decideix en darrer terme". Malgrat tot, ja insinua que "En el pitjor dels casos i que s'hagués d'optar per la solució est, la variant passaria, en tot cas, per les Gavarres i no desembocaria a Campdorà".

Joan M. Gelada, **Tinent d'Alcalde de Planificació i Ordenació**, declara que "en uns articles apareguts recentment es comença a veure una certa tendència d'algun sector interessat a crear un estat de consciència que la variant est és la millor solució. Fins i tot s'ha comentat, i per tant no es pot descartar, que existeix una certa magarrufa especulativa darrera de

tot això, possibilitada pel fet que circulen alguns documents privats, suposem que amb intencions comercials, on se situa, entre altres dades, la variant de la N-II per Sant Daniel". Les declaracions fan referència a un plànol de la urbanització Parc de Montjuïc que pinten un accés directe de la variant al Galligants pel mig de la vall. Gelada afegeix que "en principi ningú no ens ha demostrat que la variant est no sigui una eina que creï expectatives futures d'edificació a la zona i no pugui representar una destrossa de l'ecosistema de la vall i les Gavarres".

31-01-85

Fent referència a la variant, Joaquim Nadal declara a **LOS SITIOS** que "Una condició és que no afecti la Vall de Sant Daniel, una segona que no afecti les Gavarres, ni Campdorà, ni les Deveses de Salt".

31-01-85

El **CDS** presenta -a **LOS SITIOS**- una nova alternativa a la variant, també per l'est. Planteja passar per les primeres carenes de Sant Daniel i enllaçar amb la N-II i la carretera de Banyoles en el Pla de la Garriga, al començament de la Costa Roja. Aquest informe porta data de setembre de 1984, i segons el periodista Jaume Fabre podria haver estat encarregat inicialment a **AP**, que va decidir no fer-lo públic.

12-02-85

El ple de l'**Ajuntament de Girona** aprova, amb l'abstenció dels vuit regidors de **CiU**, el **Pla Especial de Protecció de la Vall de Sant Daniel**.

07-03-85

El **MOPU** considera aprovat l'*Estudi Informatiu EI-7-GE-392* (posat a informació pública el maig de 1983).

28-03-85

27 **AA.VV.** adrecen una carta al Cap de la **Demarcació de Carreteres del MOPU a Catalunya** urgint una solució al tema de la variant. L'**Ajuntament de Salt** es pronuncia de nou a favor del rescat de l'autopista i refusa qualsevol vial paral·lel.

29-03-85

En unes declaracions a **PUNT DIARI**, el **Tinent d'Alcalde de Planificació de l'Ajuntament de Girona** Joan M. Gelada, es manifesta rotundament en contra de la variant per la Vall de Sant Daniel: "Aquesta solució és una alternativa que no respon als interessos de la ciutat, sinó a interessos de propietat, i ajuda a crear expectatives especulatives. A part d'això, no està demostrat que la solució est no malmeni la Vall de Sant Daniel i les Gavarres".

09-04-85

Joaquim Nadal confessa en una entrevista a **PUNT DIARI** que "Jo diria que ni tal sols hi ha hagut negociacions amb l'empresa concessionària de l'autopista per estudiar la viabilitat del rescat. Jo crec que cada cop estem més a prop que sigui possible. Hi ha precedents en altres zones de l'Estat, i la participació de l'Administració estatal en l'empresa concessionària a través del Fons de Garantia de Dipòsits és prou important". Afegeix que el tema de la variant no va per llarg, i que es farà mentre ell sigui alcalde.

29-04-85

En una entrevista a la **Delegació del Govern** amb tècnics i polítics, es

decideix iniciar una intervenció per obtenir la gratuïtat de l'autopista al seu pas per Girona. La premsa diu que aquesta gestió compta amb el vist-i-plau del **MOPU**. El rescat de l'autopista es faria entre les sortides d'Orriols i l'Aeroport i se la dotaria d'enllumenat.

01-05-85

Els Ajuntaments implicats en el desviament signen un document demanant al **MOPU** que rescati la concessió de l'autopista entre Vilobí i l'Escala.

27-05-85

El **Consell de les Comunitats Europees** aprova la *Directiva 85/337/CEE*, relativa a l'avaluació de les repercussions de determinats projectes públics i privats sobre el medi ambient. Els estats membres de la **CE** hauran d'adoptar les mesures necessàries per complir-la en un termini de tres anys.

05-07-85

Felipe González constitueix el segon govern socialista i Julián Campo és substituït per Javier Sáenz de Cosculluela com a nou ministre d'**Obres Públiques i Urbanisme**.

12-09-85

Joaquim Nadal, Joan M. Gelada i el diputat Lluís M. de Puig s'entrevisten amb el nou ministre del **MOPU**. A la sortida, Nadal declara que el ministre ha promès desbloquejar el tema i establir un calendari d'adjudicació de la variant. Nadal valora molt positivament l'entrevista i considera que el més important ha estat "la claredat d'idees del ministre i les perspectives que ha donat que entrarà en el tema".

17-09-85

Joaquim Nadal respon al final d'un Ple a una pregunta al cap de l'oposició Joan Vidal que "és cert que he dit que si la variant passava per Sant Daniel dimitiria. Però li puc dir que no dimitiré si la variant passa per la solució est".

28-09-85

Cosculluela visita Girona i dóna un termini fins a fi d'any perquè els alcaldes es posin d'acord o bé serà el **MOPU** qui decidirà. Assegura que les obres començaran el 1986. El **Director de Carreteres de l'Estat** assegura que de cap manera la variant passaria per la Vall. Deixa clar també que no acceptarà cap proposta que plantegi la gratuïtat de l'autopista.

10-10-85

L'**Ajuntament de Salt**, en sessió extraordinària, aprova una moció per la que s'oposa a qualsevol traçat de la "variant de la N-II" que passi pel seu terme municipal. La mateixa moció demana un acord entre tots els municipis afectats.

25-10-85

Els alcaldes afectats pel possible traçat es reuneixen en secret a l'**Hotel Fornells Park** per tractar el problema de la variant. Entre les propostes, la que passa pels Àngels obté un ampli consens.

05-11-85

Els alcaldes (excepte el de Quart) es reuneixen amb el **Governador Civil, Pere Navarro**. L'**Ajuntament de Quart** es desmarca de la proposta pactada de la variant, ja que considera que parteix el municipi i agradeix el massís

de les Gavarres. Segons afirma el **PUNT DIARI**, el traçat passarà pel mig de les Gavarres, des de Riudellots fins a Celrà, passant pels Àngels (al costat de la Casa de les Figues) i Quart.

12-11-85

En una carta adreçada pel ministre Coscolluela a Salvador Sunyer, alcalde de Salt, aquell li comunica que *"El 7 de març passat va ser aprovat l'expedient d'informació pública de l'estudi informatiu de la variant, i s'elegí la solució est mantenint, aquest Ministeri, la idea que la variant es desenvolupi efectivament per l'est"*.

16-11-85

Es crea la **Coordinadora de Defensa de Les Gavarres**, formada per vuit entitats. Aproven un document de defensa del massís de les Gavarres, reclamen que sigui declarat Parc Natural i acorden iniciar una lluita per aconseguir la gratuïtat de l'autopista. La **Comissió d'Urbanisme de Girona** inicia un pla especial per protegir les Gavarres contra el perill d'incendis que pot suposar l'obertura de la carretera.

02-12-85

Quatre entitats més (el **Col·legi Universitari de Girona**, l'**IAEDEN**, el **Museu Darder** de Banyoles i la **Fundació Pere Cinquè**) es manifesten contra el desviament per les Gavarres.

04-12-85

La **Coordinadora d'AA.VV. de Girona** es defineix per un traçat que passi paral·lel a l'autopista, però pel seu costat oest. Salt i Sarrià qüestionen aquesta alternativa i els veïns de Sant Gregori es manifesten rodonament en contra de la variant per l'oest de l'autopista.

20-12-85

En unes jornades celebrades al **Col·legi d'Arquitectes de Girona** entorn de les carreteres i l'ordenació del territori, enginyers i arquitectes - especialment Antoni Font, membre de l'equip redactor del Pla General de Girona - manifesten públicament que *"La solució al trànsit de Girona s'ha de buscar dintre de l'estructura viària prevista"*. En les jornades es diu que una de les alternatives possibles passa entre Salt i Santa Eugènia, enllaçant amb la zona de Fontajau.

23-12-85

Els alcaldes dels nou municipis afectats per la variant arriben a l'acord de proposar conjuntament al ministre que el desviament es faci pel llit del riu Güell. En la inauguració de l'exposició del **Pla General de Girona**, el traçat va de Fornells a la Ctra. de Santa Coloma, segueix el llit del Güell, creua el Ter a Fontajau, segueix per sota el Geriàtric fins a l'Hospital de Girona, creua novament el Ter cap al Pont Major, segueix per darrera la via fins a Campdorà i Celrà i creua novament el Ter fins a Medinyà.

30-12-85

La **Coordinadora d'AA.VV. de Girona** es manifesta en desacord amb l'alternativa consensuada pels alcaldes: *"El traçat que proposen els senyors Alcaldes no és més que la conseqüència de la irresponsabilitat i la manca de solidaritat dels mateixos"*.

08-01-86

La **Direcció General de Carreteres del MOPU** encarrega a la **Demarcació de**

Carreteres de l'Estat a Catalunya la redacció del projecte 23-GE-400 (*Tramo Gerona por el este*). El projecte ha de ser presentat el juny de 1986 i el pressupost serà de 1.900 ptes. aproximadament.

13-01-86

Els alcaldes s'entrevistes a Madrid amb Coscolluela i li entreguen la proposta "Güell". No en surten massa optimistes.

01-04-86

El **MOPU** rebutja la proposta de la "variant Güell" per raons tècniques, econòmiques i institucionals.

27-05-86

Saenz de Coscolluela comunica la decisió irreversible del **MOPU** de fer passar la variant per l'est de Girona, i assegura que es respectarà la vall de Sant Daniel. El ministre assegura que estarà en servei l'any 1990. Joaquim Nadal assegura que "*Tant la Vall de Sant Daniel com l'àmbit d'influència del Pla Especial del sector són innegociables*".

22-06-86

Eleccions generals. Triomf del **PSOE**. El tercer govern de Felipe González manté Sáenz de Coscolluela com a **Ministre d'Obres Públiques**.

30-06-86

El BOE del dia 30 publica el "*Real Decreto Legislativo 1302/86, de 28/6, de evaluación de impacto ambiental*". L'estudi d'impacte ambiental és **OBLIGATORI** en totes les obres, instal·lacions o activitats no començades abans del 30-7-88.

27-10-86

Es reuneixen al **Govern Civil** els alcaldes amb el Cap de la **Demarcació de Carreteres** José Javier Dombriz. Sant Daniel és l'únic punt que encalla el procés.

03-11-86

L'**Ajuntament de Girona** proposa que la variant no passi pel mig de la vall, sinó per darrera les últimes cases de la vall, darrera la primera carena de muntanyes. El **MOPU** no ho accepta perquè és 1500 milions més cara i "*de valls com la de Sant Daniel n'hi ha 500 a tot l'estat*", segons enginyers del **MOPU**.

12-03-87

El **MOPU** diu que la solució de la N-II serà molt més cara, però respectarà la vall de Sant Daniel.

17-03-87

Coscolluela, Nadal i Navarro brinden amb xampany, juntament amb la resta d'alcaldes, dient que ja tenen variant. L'obra, que estarà acabada el 1990, costarà 4.500 milions. La torna per l'agemoliment de Joaquim Nadal és el pont de Fontajau, que costarà 500 milions. En el brindis, tot són floretes. Nadal: "*De les solucions per l'est, aquesta és la millor possible*". Coscolluela: "*El **MOPU** serà delicat, estricte i escrupulós en el tractament de tots els valors mediambientals de la Vall*".

18-03-87

En un article al **PUNT DIARI** Josep Planas critica la decisió d'optar per la variant est i proposa, en pla foteta, que la variant es faci passar pel llit de l'Onyar, que és més ample que el Güell i té vistes a la Catedral i el Barri Vell. Pocs dies després Narcís-Jordi Aragó revela l'any 1957 ja s'havia presentat un projecte que suposava la conversió del llit de l'Onyar en una gran avinguda.

23-03-87

Nadal no pot convèncer els veïns de Sant Daniel i el Barri Vell en un debat celebrat a l'**Escola d'Adults**. Els seus arguments són rebutats una i altra vegada pels seus opositors, Josep Planas i Lluís Balliu. A més, no pot justificar el perquè l'opció autopista no pot ser presa en consideració pel **MOPU**. Nadal no ha acceptat mai més un debat públic on pogués sortir el tema de la variant.

10-06-87

Eleccions municipals. Triomfa a Girona el **PSC-PSOE**, que obté majoria absoluta. El cap de llista, per tercera vegada consecutiva, és Joaquim Nadal.

17-10-87

Cap de setmana reivindicatiu a la Vall de Sant Daniel. El dissabte al vespre 1.500 persones assisteixen a la sessió de ball organitzada a la pista del **CREC**. L'endemà 250 persones s'apleguen a la Font del Ferro per fer una arrossada de germanor.

26-12-87

La **Direcció General de Carreteres** adjudica el concurs per a l'assistència tècnica de la variant est a **INGENIERIA DE AUTOPISTAS SA**, per un pressupost de 30.448.748 ptes, 10 milions menys de les pressupostades en l'anunci de licitació publicat al BOE el 10-7-87.

02-02-88

Tècnics del **MOPU** presenten el projecte als alcaldes. Aquests demanen el que poden per als seus municipis. Se suposa que només és un esborrall perquè no fa ni cinc setmanes que s'ha adjudicat la seva redacció. Fonts del **Govern Civil** diuen que "tindrà un gran nivell d'exigència estètica i només falta salvar alguns detalls".

20-02-88

Comença la recollida d'adhesions d'entitats en contra del traçat de la "variant est".

03-03-88

El **MOPU** preveu tenir el projecte definitiu a final de mes i començar les obres a finals d'any. El cost ha augmentat en 200 milions, situant-se en els 4.500 milions entre la variant i el pont de Fontajau. Segons **PUNT DIARI**, fonts municipals asseguren que el traçat definitiu de la variant "ja no afecta la vall i es dibuixa al començament de les Gavarres".

17-03-88

Per commemorar el primer aniversari del "*brindis de la variant*" la **COORDINADORA** entra a la sala de plens de l'**Ajuntament de Girona** i convida els regidors a xampany.

21-04-88

Una tanca publicitària de 10 x 15 metres situada a l'entrada nord de Girona apareix amb el reclam canviat. On fins aleshores deia "Girona m'enamora" apareix "Girona m'enamoraRà SENSE LA VARIANT EST".

29-04-88

El Cap de la **Demarcació de Carreteres de l'Estat a Catalunya** remet al **MOPU**, per a la seva tramitació, el projecte de Traçat "*Variante de Gerona, Clave T.23-GE-400*". El pressupost d'execució per contracta és de 4.988.743.106' ptes., sense comptar amb les expropiacions.

03-05-88

El gironí Albert Garcia comença una vaga de fam, que durarà 10 dies. Segons el Governador Civil, el cost de les obres de la variant arriba als 5.000 milions de ptes.

11-05-88

Respecte del traçat de la variant, el Ple de l'**Ajuntament de Sant Julià de Ramis** acorda que "*el paso por este término municipal se sitúe de forma que no afecte el llano donde se ubica la carretera que conduce a la empresa S.A.F.A.*", amb la qual cosa el traçat tallarà a mitja alçada la muntanya de Sant Julià i provocarà la destrucció del bosc i una considerable erosió.

14-05-88

La **COORDINADORA** deixa en el despatx de l'enginyer del **MOPU** Pedro M. Bustinduy una cinquantena de fites del traçat marcat a la Vall, arrencades una setmana abans. L'**Ajuntament de Girona** retira de la Rambla una pancarta que convocava els ciutadans a assistir a una manifestació en contra de la variant.

14-05-88

Comença la campanya dels domassos. La **COORDINADORA** regala centenars de metres de senyeres verdes amb un crespó blanc a qui vulgui penjar-la del balcó. Durant mesos gran nombre de balconades de Girona mostren el rebuig ciutadà a la variant per l'est.

16-05-88

La **COORDINADORA** aboca un camió amb 8 tones de terra al davant de l'**Ajuntament de Girona** i hi planta un til·ler. L'alcalde se'l queda i diu que el replantarà en un jardí de la ciutat que faci referència a la Vall de Sant Daniel.

17-05-88

El **Col·legi Universitari de Girona** exigeix que es faci públic l'estudi d'impacte de la Variant per Sant Daniel i demana que es preservin els valors de la Vall.

21-05-88

L'**AFIC** representa a la Rambla diverses escenes, amb individus vestits de plantes, altres traginant sorra per la Rambla i un hipotètic ministre controlant les obres de la "variant".

27-05-88

De moment, ja hi ha vint entitats adherides a la redacció d'un manifest contra la "variant est".

30-05-88

Els **Estudiants contra la N-II**, col·lectiu format per alumnes dels diversos instituts de batxillerat i formació professional de Girona, organitzen un MATÍ VERD pels carrers de Girona.

3-06-88

Una acampada amb cremat i un ball amenitzat pel grup **Faristol** a la Plaça de Sant Agustí té gran afluència de públic. La plaça és plena de gom a gom i es calcula l'assistència en unes 500 persones.

03-06-88

El DOGC publica el **Decret 114/88**, d'avaluació d'impacte ambiental. Disposa que "*serà d'aplicació a les obres o les activitats que s'hi sotmeten i que s'iniciïn a partir del dia 20 de juliol de 1988*".

06-06-88

La **Demarcació de Carreteres de l'Estat a Catalunya** remet el projecte de variant al **Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat**, perquè la **Direcció General del Medi Ambient** faci l'informe preceptiu i les objeccions corresponents al projecte.

13-06-88

Les 38 entitats que fins ara han signat el manifest i la campanya per salvar Sant Daniel (més tard se n'afegiran encara més) es constitueixen en **ASSEMBLEA D'ENTITATS PER A LA SALVAGUARDA DE SANT DANIEL**.

14-06-88

L'**Ajuntament de Girona** aprova una moció de la pròpia Alcaldia per la qual [se sol·licita] "*del **MOPU** que un cop aprovat el projecte tècnic i executiu de la variant de la N-II es traslladi als Ajuntaments i al Consell Comarcal afectats per tal que hi donin la seva conformitat. Sol·licitar, així mateix, que el **MOPU** el doni a conèixer públicament amb tota la documentació pertinent i especialment la que fa referència a la preservació del medi ambient*".

17-06-88

1.000 persones es manifesten en contra del traçat de la variant per la vall de Sant Daniel, convocades per l'**ASSEMBLEA D'ENTITATS**. Són presentades 5.000 signatures en contra del projecte.

02-07-88

El Cap de la **Demarcació de Carreteres de l'Estat a Catalunya** manifesta que el **MOPU** no farà cap estudi d'impacte ambiental perquè, "*segons el seu criteri, no perilla l'ecosistema*". El **MOPU** considera que el traçat actual és el definitiu i "*no farà un número més ni una negociació més per acontentar ningú*".

13-07-88

El **Governador Civil Pere Navarro** i els nou alcaldes fan un dinar de treball a porta tancada a l'hostal **La Pequeña**, de Riudellots. Segons **Navarro**, "*s'està ultimant el projecte de construcció de l'obra que, amb més de 700 plànols, s'entregarà a final de mes. El procés a seguir ara és fer exposició pública d'aquest projecte i donar tota la informació necessària*". Mai no s'ha fet aquesta exposició pública.

18-07-88

A la pàgina 20 de l'"Informe de supervisión en relación con el proyecto de trazado de la variante de Gerona por el este de la **Subdirección General de**

Planificaci3n y Proyectos de la Direcci3n General de Carreteras del MOPU" es fa constar que "*se observa una considerable variaci3n del trazado aproximadamente en la segunda mitad de su recorrido, habiéndose desplazado hacia el este y terminando en la N-II unos 2 km. despu3s de lo previsto en el estudio informativo*"

29-07-88

J.A. Torne Peralta, Cap del **Servei de les Conques del Nord de la Junta d'Aigües**, deponent de la **Generalitat**, informa favorablement les obres de fàbrica que el projecte de variant preveu sobre els rius i torrents afectats pel traçat.

03-08-88

El **MOPU** considera aprovat definitivament el projecte i l'expedient definitiu de la variant, segons es desprèn de l'anunci dels afectats per les expropiacions publicat en el BOP el 5-11- 88. Segons ha comprovat Ignasi Doñate, aquest acte administratiu no ha estat publicat enlloc. No consta que l'autoritat competent en matèria de medi ambient, la **Direcci3n General del Medi Ambient de la Generalitat**, hagi emès l'informe preceptiu.

05-08-88

Els **MAULETS** i les **JOVENTUTS INDEPENDENTISTES DEL GIRONÈS** organitzen una acampada a la Vall, amb l'assistència d'una seixantena de joves.

16-08-88

Esclata un artefacte casolà davant les oficines del **MOPU** a la Ronda de Ferran Puig de Girona. Una setmana més tard **Terra Lliure** reivindica l'atemptat.

24-09-88

El **MOPU** s'avé a encarregar a Joan Senent-Josa un estudi de "*Repercussions ambientals i reordenaci3n ecol3gica*". Tot i aix3, diu que "*no farà un estudi d'impacte, ja que suposaria fer un projecte totalment nou*". L'estudi ha d'estar acabat en cinc setmanes.

05-10-88

El BOE publica el **R.D. 1131/88, de 30/9**, pel qual s'aprova el Reglament per a l'execuci3n del R.D.L. d'Avaluaci3n d'Impacte Ambiental.

05-10-88

Davant la pregunta de quina és la ra3 principal per oposar-se a la recuperaci3n de la concessi3n de l'autopista, el ministre d'Obres Pùbliques Coscolluela contesta a uns redactors del **PUNT DIARI** que "*aquest és un problema financer complicadíssim que jo no estic en condicions d'abordar en aquest moment*".

05-11-88

El **Butlletí Oficial de la Província** publica una llista de propietaris afectats per les expropiacions de la variant. La majoria són persones mortes o que han transmès la propietat perquè el **MOPU** s'ha basat en un cadastre de 1954.

05-11-88

La **COORDINADORA** presenta un estudi encarregat a Josep Vicens i a Josep Planas el que es demostra que és viable econ3micament i legalment alliberar un tram de 17'8 km. (entre Fornells i Medinyà) de l'A-7 a canvi de perllongar la concessi3n de l'autopista en 20 mesos. L'estudi és publicat

íntegrament en el número de novembre-desembre de la **REVISTA DE GIRONA**. L'alcalde de Girona, membre del consell de redacció, va intentar vedar l'article o bé imposar una rèplica en el mateix número. Les dues coses varen ser rebutjades per la resta del consell de redacció.

07-11-88

La **COORDINADORA** tramet als **alcaldes** de Girona, Salt, Sarrià de Ter, Quart, Riudellots, Fornells, Sant Gregori, Celrà i Sant Julià de Ramis, així com al **Governador Civil** perquè aquest el faci arribar al **MOPU**, l'estudi econòmic realitzat per Vicens i Planas i els ofereix la seva col·laboració cas que desitgin fer costat a la seva alternativa.

24-11-88

L'**ASSEMBLEA D'ENTITATS PER A LA SALVAGUARDA DE LA VALL DE SANT DANIEL** exclou temporalment els **AMICS DE LES GAVARRES**. El president d'aquesta entitat i alhora membre de la permanent de l'**ASSEMBLEA** havia declarat pocs dies abans que acceptaria que la variant passés per Sant Daniel si es feia amb garanties ecològiques. L'**ASSEMBLEA D'ENTITATS** considera innegociable que la variant passi per la Vall de Sant Daniel. El president dels **AMICS** ja havia publicat un article amb un contingut semblant el 22 de juliol.

27-11-88

Té lloc la "*Primera Cimera dels Angels*" al santuari del mateix nom, amb una cinquantena d'assistents. S'acorda crear l'**ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA VALL DE SANT DANIEL**, i es declara la vall patrimoni de tots els gironins.

16-12-88

L'assemblea de l'Associació **AMICS DE LES GAVARRES** acorda amb el consens de tots els assistents mostrar-se contrària al traçat de la variant per Sant Daniel. Així, aquesta entitat torna a formar part de ple dret de l'**ASSEMBLEA D'ENTITATS PER A LA SALVAGUARDA DE LA VALL DE SANT DANIEL**.

17-12-88

Es filtra a la premsa part del contingut del projecte de la variant. Els mateixos tècnics del **MOPU** reconeixen que "*... les alteracions genèriques afectaran greument la Vall de Sant Daniel*".

24-12-88

Membres de l'**AFIC** es passen el matí amunt i avall de la Rambla cantant nadales als vianants. Les nadales, lògicament, fan referència a la variant, a la Vall de Sant Daniel, a l'alcalde Nadal i als responsables del **MOPU**. Mentrestant, tres *àngels* dolents i tres *dimonis* bons interpel·len la gent pel tema de la variant.

28-12-88

La innocentada de la **COORDINADORA** provoca un gran col·lapse a l'Ajuntament: La nit abans s'havia clavat a cada portal un ban municipal que anunciava el repartiment de cupons per poder utilitzar l'autopista com a variant sense haver de pagar. La innocentada del **DIARI DE GIRONA** fa referència a la variant: "*Una empresa petrolífera demana llicència per fer prospeccions a la Vall*", cosa que "*suposaria haver de modificar el traçat previst de la Variant*".

02-01-89

L'Àrea de Seguiment i Supervisió de Projectes del **MOPU** reitera a la **Demarcació de Carreteres de l'Estat a Catalunya** l'informe mediambiental de la **Direcció General del Medi Ambient de la Generalitat** i les certificacions

dels Ajuntaments on consti que han adaptat els seus plans generals al traçat.

13-01-89

La **COORDINADORA** fa públics els plànols de la variant que proposa el **MOPU**, i que ni aquesta institució ni l'**Ajuntament de Girona** no volen exposar al públic. També fa públic un informe sobre el projecte del **MOPU**, en el que ha comptat amb la col·laboració de l'**ASSOCIACIÓ DE NATURALISTES DE GIRONA**, on s'analitzen totes les contradiccions i errades del projecte. Cada dissabte tothom els pot veure a la Rambla.

22-01-89

Té lloc la *Segona Cimera dels Àngels*, que compta amb un centenar d'assistents. A l'assemblea assisteixen, entre altres, el diputat Marçal Casanovas i l'advocat Ignasi Doñate. L'**ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA VALL DE SANT DANIEL** aprofita per presentar-se en públic per primera vegada.

27-01-89

L'**ASSEMBLEA D'ENTITATS PER A LA SALVAGUARDA DE SANT DANIEL** rep de l'**Associació de Periodistes** la "*Mosca de Sant Narcís*" a l'entitat que més s'ha destacat en defensa dels interessos col·lectius. En el mateix acte l'alcalde de Girona rep la "*Mosca Verinosa*", a la persona que més susceptible s'ha mostrat a les informacions periodístiques.

30-01-89

Jacint Mateu, **Director General del Medi Ambient de la Generalitat**, declara que "*desconec el traçat i el trajecte de Variant. En el seu moment, quan coneguem a fons el tema, direm allò que competencialment hàgim de dir*".

04-02-89

Una comparsa de la **COORDINADORA** disfressada de variant queda finalista del concurs de comparses celebrada a la Rambla de Girona amb motiu del Carnestoltes.

09-02-89

Es fa públic l'estudi de "*Repercussions Ambientals*". La **COORDINADORA** diu que l'ha fet l'**Ajuntament**. Els biòlegs i naturalistes gironins desmenteixen el signant de l'estudi, i neguen haver-hi participat en absolut. El **Governador Civil**, que el presenta a la premsa amb l'absència del suposat autor, afirma que "*el juny pot sortir el concurs d'adjudicació de les obres i el desembre del 1989 podrien començar*".

18-02-89

Iniciativa per Catalunya anuncia que presentarà una interpel·lació al **Parlament Europeu**, i **Esquerra Republicana** la presenta al **Parlament de Catalunya**.

20-02-89

L'**Ajuntament de Girona** convoca la premsa perquè faci fotografies dels 14 toms que componen el projecte de variant. Sense adonar-se que encara desacrediten més l'estudi de Senent, diuen que "*Joan Senent, intel·ligentment, deixa sense definir alguns aspectes perquè es resolguin durant l'obra*". Tampoc no s'adonen que accepten implícitament que aquest projecte mai no s'ha posat a informació pública, quan Joan M. Gelada afirma que "*L'Ajuntament de Girona en té un exemplar complet perquè l'hem anat a recollir nosaltres al MOPU*". S'assegura que les obres hauran acabat pel 1992.

22-02-89

Es constitueix oficialment l'**ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA VALL DE SANT DANIEL** amb l'aprovació dels estatuts i el nomenament de la junta directiva. Resulta elegit president Carles Barba.

22-02-89

L'**Ajuntament** demana al **Col·legi Universitari** i a l'**Associació de Naturalistes** que l'assessorin respecte del contingut del projecte i les mesures de protecció. Es l'enterrament definitiu de l'estudi de Joan Senent, en només 12 dies.

03-03-89

El ple de l'**Ajuntament de Quart** aprova per unanimitat l'acord favorable a l'estudi de Joan Senent (que només es refereix al traçat per Sant Daniel, sempre i quan s'apliquin les mateixes mesures correctores i de revegetalització al traçat que afecta el terme municipal de Quart i es respecti la Font del Pont de la Teula, situada sota el Puig Roig.

07-03-89

El ple de l'**Ajuntament de Celrà** es desentén del projecte de variant dient que "*éste no afecta al planeamiento urbanístico de la población de Celrà, ya que esta variante está situada en terrenos rústicos que son bosques de pinos, etc.*", però critica la poca consistència de l'estudi de Senent: "*En cuanto al estudio de repercusión ambiental y reordenación ecológica, este es muy inconcreto y con muchos supuestos de actuaciones que se habrán de tener en cuenta...*"

08-03-89

L'**ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA VALL DE SANT DANIEL** contracta l'advocat Ignasi Doñate, especialista en temes mediambientals. Doñate és conegut, entre altres coses, per haver guanyat el primer judici ecològic celebrat a l'estat espanyol, contra la central tèrmica de Cercs (Berguedà).

10-03-89

Ignasi Doñate demana per escrit a la **Demarcació de Carreteres del MOPU a Catalunya** la vista de l'expedient. No rep cap resposta.

11-03-89

Destacats membres de la **Secció de Ciències del Col·legi Universitari de Girona** puntualitzen que en cap cas l'**Ajuntament de Girona** els ha encarregat oficialment un estudi ecològic sobre la variant, i que l'únic que ha fet ha estat dirigir-se de forma particular a dos professors.

15-03-89

Els diputats de la coalició **IU** Antoni Gutiérrez, Alonso Puerta i José Pérez presenten al **Parlament Europeu** una proposta sobre el sistema viari del Gironès i els efectes mediambientals de la variant projectada pel **MOPU**. Amb la dissolució del **Parlament Europeu** per noves eleccions la pregunta quedarà sense efectes.

17-03-89

Té lloc a la Rambla el segon aniversari del "*brindis de la variant est*". Se subhasten de diversos objectes relacionats amb la variant, i es recullen prop de 20.000 ptes. La **COORDINADORA** convida a xampany i bunyols tots els assistents.

02-04-89

Té lloc als locals del **CREC** la tercera Cimera dels Angels. Els assistents recolzen les accions i el pla de treball de l'**ASSOCIACIÓ D'AMICS** i de la **COORDINADORA**.

08-04-89

La **COORDINADORA** presenta a la premsa un estudi tècnic que fa viable afegir un tercer carril a l'autopista sense noves expropiacions. El pressupost és inferior al de la variant est i alhora es resoldria el problema de la variant de Celrà. L'estudi tècnic, redactat a escala 1:5000 per tècnics de carreteres, complementa l'estudi econòmic fet públic el novembre passat.

13-04-89

El **Parlament de Catalunya** aprova per unanimitat una moció segons la qual tota obra pública que prové d'una administració forana a Catalunya haurà de tenir el preceptiu estudi d'impacte ambiental. El Diputat i germà de l'alcalde de Girona Manel Nadal es va quedar sol dient que la variant est de Girona no havia de complir aquest requisit.

16-04-89

Marxa a peu per Sant Daniel, pels indrets on el **MOPU** preveu fer la variant. Mig centenar de persones recorren durant tot el matí la Vall.

21-04-89

Ignasi Doñate presenta a l'enginyer en Cap de la **Demarcació de Carreteres de Catalunya** una petició perquè efectui el preceptiu estudi d'Impacte Ambiental que requereix la legislació vigent, alhora que li adjunta l'alternativa "Variant per l'Autopista" elaborat per la **COORDINADORA**.

23-04-89

En una grua de la plaça de la Constitució, a més de seixanta metres d'alçada i visible en tot el centre de Girona, apareix penjada una gran senyera verda amb un crespó blanc de prop de 100 m2. Una alta autoritat municipal es queda pàl·lida en veure-la des de la Rambla, i comenta que "el dia que algú s'hi faci mal, tot això s'acabarà".

27-04-89

1.500 persones responen a la convocatòria de manifestació contra la "variant est". El recorregut acaba davant l'**Ajuntament de Girona** amb la lectura de l'acord pres pel consistori gironí el 17-7-83, que es definia per l'alliberament de l'autopista i l'oposició a un traçat per l'est. Els manifestants varen omplir de flors l'entrada de l'Ajuntament.

06-05-89

La **COORDINADORA** entrega a l'**Ajuntament de Girona** 3.500 cartes dirigides a l'Alcalde Joaquim Nadal, demanant-li que reconsideri la seva postura i que defensi una solució que no afecti ni les Gavarres ni Sant Daniel.

09-05-89

El Ple de l'**Ajuntament de Girona** vota a favor del projecte del **MOPU** amb només els vots del grup socialista. Diversos incidents fan que el ple acabi amb crits i empentes. De les 4 modificacions substancials al projecte i les 31 consideracions parcials proposades per l'informe del **Col·legi Universitari** i l'**Associació de Naturalistes de Girona**, només se n'aprecia una totalment i dues més parcialment. Novament s'ha utilitzat els científics per encobrir decisions polítiques. En el mateix Ple també s'acorda la creació immediata del **Patronat de la**

Vall previst en el Pla Especial de Protecció de Sant Daniel, ja previst des de 1985.

20-05-89

Primer Concert de Reggae als prats de Can Lliure, en commemoració del vuitè aniversari de la mort del cantant Bob Marley. Participen els grups musicals **Sopa de Cabra, Mami Oplins Band, Faristol i Avatraia**, i compta amb l'assistència de més de 4.000 persones. Els prats de Can Lliure són al bell mig de Sant Daniel, i segons el **MOPU** hauran de desaparèixer sota el formigó i el quitrà de la variant.

25-05-89

Ignasi Doñate demana per escrit a la **Demarcació de Carreteres del MOPU a Catalunya** (per segona vegada) la vista de l'expedient. No rep cap resposta.

06-06-89

Respecte de les condicions acordades pel ple de l'**Ajuntament de Girona** el passat 9 de maig, segons les quals la protecció de la vall quedava garantida, el Cap de Planejament i Obres de la **Demarcació de Carreteres de l'Estat a Catalunya** considera que "*la mayoría de tales mejoras [les condicions aprovades] son de poca entidad y, por lo tanto, asumibles*".

14-06-89

Un nou "Informe de supervisión de la **Subdirección General de Planificación y Proyectos de la Dirección General de Carreteras del MOPU**" recorda, a la plana 25, que "*en la resolución aprobatoria del Proyecto de Trazado se impuso una prescripción en el sentido de que se incluyera en el proyecto de construcción el informe del organismo competente en relación con el Plan Especial de Protección del Valle de Sant Daniel*".

No vemos en el proyecto, o en sus antecedentes o expediente, informe alguno en relación con la materia. En definitiva, y al considerarse tema como de suficiente importancia, estimamos IMPRESINDIBLE contar con informe del organismo competente".

Aquest informe, que hauria d'haver fet la **Direcció General del Medi Ambient de la Generalitat**, no ha estat mai fet.

Fent referència als acords dels Ajuntaments segons els quals ja haurien d'haver modificat els seus plans generals d'acord amb el traçat previst, es considera que "*la ambigüedad con que están redactados algunos y el idioma en que están escritos otros, hace posible que existan matices que no hemos podido captar ... la mayoría de los escritos no certifican de forma clara y concreta la calificación de los terrenos atravesados y la concordancia entre planeamiento vigente y proyecto...*"

15-06-89

L'**ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA VALL DE SANT DANIEL** presenta a l'**Ajuntament de Girona** un escrit en el que se li relacionen totes les irregularitats comeses en la tramitació de l'expedient de la variant i se li adverteix de la propera presentació d'un recurs contenciós-administratiu. Joaquim Nadal declara a **DIARI DE GIRONA** el dia 21 que "*quan l'Alcalde hagi de contestar administrativament l'escrit, ja ho farà, tal com ha fet sempre*". Mai no ha respost aquest escrit.

19-06-89

Malgrat les mancances observades pels seus propis informes de supervisió, una resolució de la **Direcció General de Carreteres del MOPU** dóna per aprovat el projecte "*Variante de Gerona, C.N.-II, p. km. 717 al 733. Tramo: Girona por el este*". Contradient compromisos contrets amb l'**Ajuntament de**

Girona, "se procurará evitar el tránsito continuo y sistemático de maquinaria pesada por el Valle de San Daniel, reduciéndolo a lo imprescindible para acceder a las obras a ejecutar en el mismo". De prohibició absoluta, res de res.

La quantitat destinada a "financiar trabajos de conservación o enriquecimiento del Patrimonio Artístico Español" és de 39.996.847' - ptes, que equivalen a l'1 % del pressupost d'execució material de les obres.

21-06-89

Un ban signat per Joaquim Nadal i Farreras, alcalde de l'**Ajuntament de Girona**, declara el llit de l'Onyar "**PARC NATURAL DE LA VALL DE SANT NADAL**". El llit del riu havia estat pintat de verd i posteriorment mainada de les escoles de Girona hi havien pintat flors. Grans lletres blanques bategen el mural com a "**VALL DE ST. NADAL**".

09-09-89

Ignasi Doñate demana per escrit a la **Demarcació de Carreteres del MOPU a Catalunya** (per tercera vegada) la vista de l'expedient. No rep cap resposta.

07-09-89

L'alcalde de Girona Joaquim Nadal declara que demanarà al **MOPU** que el futur tercer carril que projecta **ACESA** arribi fins a La Jonquera. Joaquim Nadal afegeix que "L'Ajuntament sempre ha dit que la gratuïtat de l'autopista és, encara que s'hi afegeixi un carril, una acció redundant que desequipa la ciutat".

19-09-89

Durant sis dies, tècnics del **MOPU** duen a terme el procés d'expropiacions de les 120 finques afectades pel traçat de la variant est compreses en els municipis de Girona, Fornells, Quart, Celrà i Sant Julià de Ramis.

28-09-89

El BOE publica l'anunci de licitació de les obres de la variant. El projecte, amb la referència **23-GE-400 11.28/89**, té un termini d'execució de 24 mesos i un pressupost de contracta de 5.505.832.791' - ptes.

25-10-89

Ignasi Doñate presenta un Recurs de Reposició contra el projecte de Variant a la **Audiencia Nacional**, basant-se en la nul·litat de l'anunci de licitació de les obres i la nul·litat de l'aprovació del projecte per inexistència del tràmit d'informació pública i l'absència de l'estudi d'impacte ambiental.

26-10-89

Ignasi Doñate demana per escrit a la **Demarcació de Carreteres del MOPU a Catalunya** (per quarta vegada) la vista de l'expedient. No rep cap resposta.

28-11-89

El **MOPU** obre les pliques per saber quines empreses es presenten a la licitació de les obres de la variant est. S'hi han presentat dues agrupacions temporals d'empreses, amb dues empreses cada grup. El primer grup és **SATO** i **S.A. DE TRABAJOS Y REGADÍOS**, amb un pressupost de 5.727 milions. L'altra és format per **FERROVIAL** i **OCISA**, amb una proposta 5.505 milions.

01-12-89

L'advocat Ignasi Doñate, en nom de l'**ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA VALL DE SANT DANIEL**, presenta un recurs davant la Sala 1a. del Contenciós-Administratiu de la **Audiencia Nacional**, contra la Resolució de la **Direcció General de Carreteres** de 27-9-89 que treu a licitació el projecte "T-3.GE-400, variant est de Girona".

05-12-89

La **COORDINADORA** envia una carta a les empreses que s'han presentat a la licitació de les obres de la "variant" que s'informin bé de què passa a Girona abans de trobar-se amb sorpreses desagradables. Els fan saber el grau d'oposició ciutadana i les irregularitats en la tramitació de l'expedient per part del **MOPU**, i es posen a la seva disposició per ampliar-los informació o contrastar punts de vista.

18-12-89

La **Audiencia Nacional** reclama al **MOPU** l'expedient de la variant est, i li dóna un termini de 20 dies per entregar-lo. El **MOPU** es fa l'orni.

19-12-89

Ignasi Doñate demana per escrit a la **Demarcació de Carreteres del MOPU a Catalunya** (per cinquena vegada) la vista de l'expedient. No rep cap resposta.

28-12-89

Una llufa amb la cara de l'**alcalde de Girona** apareix en tots els portals de Girona. En el vestit apareix la frase cèlebre pronunciada per Joaquim Nadal el desembre de 1984: "*SI PASSA PER SANT DANIEL, JO DIMITEIXO*".

31-01-90

La premsa publica que el **Ministeri de Defensa** ha venut a l'empresa **LUTECAF** (formada per Arpa, Vilallonga i altres coneguts especuladors gironins) el castell de Sant Julià de Ramis, per un import de 48.400.000 milions de ptes. A la subhasta també es presenta Manel Nadal, pare de l'alcalde de Girona, que va ofertar 47.600.000 milions, el preu de sortida. El castell de Sant Julià podria ser revenut en poc temps per un valor sensiblement superior, degut a la proximitat i accessibilitat que li donaria la "variant est".

02-03-90

La **Audiencia Nacional** reclama novament al **MOPU** l'expedient de la variant est, per poder-lo examinar. El **MOPU** segueix fent-se l'orni.

12-03-90

José Javier Dombriz, cap de la **Demarcació de Carreteres de l'Estat a Catalunya**, reconeix que no s'ha mirat el projecte alternatiu de variant tramès per la **COORDINADORA** perquè "*no podía ser considerado como tal proyecto al no contener ninguna firma que avalara el haber sido realizado por un técnico competente*".

17-03-90

La **COORDINADORA** presenta el **Pla Especial de Protecció de la Vall de Sant Daniel** aprovat l'any 1985, amb la superposició del projecte de variant. Es reedita el cartell que l'**Ajuntament de Girona** va treure el 1983 i més de 400 persones brinden a la Rambla en el 3r. aniversari del brindis segons el qual Nadal, Coscolluela i Navarro donaven la variant per feta.

01-06-90

El **Consell de Ministres** adjudica la "variant est" a la **Unió Temporal d'Empreses** formada per **FERROVIAL** i **OCISA** per un import de 6.557 milions de ptes. També adjudica el pont i els accessos de Fontajau (conegut com "accés nord") a **LAING SA.**, per un import de 1.288 milions de ptes.

01-06-90

L'alcalde Joaquim Nadal declara al **PUNT DIARI** que "*quan la variant funcioni tornaré a ser un home feliç i dormiré tranquil*". Promet, a més, que "*a partir d'ara, l'únic esforç que jo faré serà el de deixar la pell per aconseguir les màximes garanties possibles*" i es posa en pla victimista en afegir que "*espero que el pecat de fer passar la variant per Sant Daniel sigui venial*".

02-06-90

La **COORDINADORA** presenta en roda de premsa un ampli dossier sobre les empreses **FERROVIAL** i **OCISA**. Els lligams econòmics i polítics de les empreses, relacions amb l'administració i possibles irregularitats, a més d'un informe detallat sobre l'estil "Ferrovial", basat en les obres executades recentment per aquesta empresa (autopista Terrassa-Manresa, variant C-1313 per al pantà de Rialp, pont de La Baells...).

02-06-90

Una enquesta realitzada pels alumnes de **Bioestadística de la Facultat de Veterinària** revela que el 50'7 % dels gironins no considera correcta la gestió de l'alcalde en l'afer de la "variant est"; el 61 % creu que la "variant est" farà malbé la Vall i el 54 % considera que hauria de passar per l'autopista. Només el 25 % considera correcta la gestió de Joaquim Nadal.

09-06-90

Se celebra el 2n. concert de rock als Prats de Can Lliure de Sant Daniel, organitzat per la **COORDINADORA**. Participen els grups **Umpah-pah**, **Triclinium**, **Isis**, **Magical Mistery Grup** i **Parriana**. Malgrat el temps plujós, és un èxit d'assistència.

23-07-90

El BOE publica l'adjudicació de la variant, que ja s'havia fet en **Consell de Ministres** l'1 de juny passat.

21-09-90

Ignasi Doñate presenta un recurs a la **Audiencia Nacional** pel qual es demana la suspensió de l'execució del projecte per evitar danys irreversibles, per no haver-se fet la preceptiva informació pública ni incorporar l'Estudi d'Impacte Ambiental.

13-10-90

Joaquim Nadal, alcalde de Girona, declara a la premsa que les obres de la "variant est" començaran el dia 14 de novembre.

15-10-90

En roda de premsa, l'alcalde de Girona, assegura que el **MOPU** s'ha compromès a "**COMPLIR I RESPECTAR**" totes les condicions incloses en l'acord adoptat en el Ple de l'**Ajuntament** de l'any passat, i l'edifici d'oficines que construirà **OCIFE (UTE d'OCISA i FERROVIAL)** es rehabilitarà una vegada la variant sigui feta per convertir-se en la seu d'un centre de recerca i investigació de la natura. Segons Nadal, l'ex-cap de la **Delegació del MOPU a Girona** Francisco Aracil serà el director de les obres de la futura

"variant est".

23-10-90

La **COORDINADORA** presenta la seva campanya "Autopista gratuïta", mitjançant la qual es compromet a pagar 100 ptes. per cada tiquet de peatge que se li presenti referit al trajecte "Girona Nord-Girona Sud" o viceversa, que costa actualment 95 ptes. La campanya durarà fins a final d'any. En poc menys d'una hora al peatge de l'A-7, el primer dia, es recullen uns 40 tiquets.

26-10-90

La **COORDINADORA** edita 50.000 vasos amb el lema "Canya per Sant Daniel", que són repartits per sota del preu de cost a la majoria de les barraques del passeig de la Copa durant les Fires de Girona.

26-10-90

Treballadors de **FERROVIAL** diuen a Toni Strubell (**ERC**) que tot és a punt per començar les obres el proper dimarts dia 30. No té raó de ser que el traçat ja estigui marcat en uns quants km. i s'hagi d'esperar el dia 14. Tot fa pensar en una ensarronada de l'Administració per aprofitar les Fires i evitar una reacció ràpida de la **COORDINADORA**.

27-10-90

La **COORDINADORA** edita una "Guia del boletaire atent", una descripció gràfica dels diversos tipus de senyalització emprada pel **MOPU** per al futur trajecte de la "variant est", alhora que se'n fa una descripció del seu ús. Perquè es pugui veure al natural com són, es presenta durant dos dies al passeig de la Copa una dotzena de fites de formigó i un centenar de canyes que s'han arrencat del trajecte a la banda de Fornells.

28-10-90

La premsa es fa ressò de l'acció de la **COORDINADORA** i queda al descobert que tot estava preparat per començar el dilluns dia 29. La data repetida darrerament com a segura, el 14-15 de novembre, pretenia agafar per sorpresa els grups antivariant est i aprofitar les Fires per reduir la seva capacitat de reacció.

El titular de **EL PUNT** és també expressiu en un altre sentit: "Comencen les obres de la variant est de Girona amb una tala d'arbres a Fornells". Alguns propietaris de terrenys afectats han vist com se'ls havien endut tots els arbres sense coneixement previ: els donaran algun dia 400.000 ptes. per l'expropiació, però ara ja se'ls han endut llenya per un valor semblant.

Toni Strubell (**ERC**) declara que "la tala d'arbres és una destrossa enorme i és increïble que s'hagin emportat la fusta sense informar els propietaris i actuant amb nocturnitat". També dóna suport a la proposta de liberalitzar l'autopista "o bé apostar per la construcció d'una calçada lateral, com hi ha a la B-30".

29-10-90

Apareix una excavadora amb diverses pintades antivariant est a la zona de Fornells. La **COORDINADORA** es desentén de l'acció ("Ens nequem a valorar una acció en la que no tenim res a veure", declara el portaveu Josep Planas) i manté la recomanació perquè segueixi la campanya de recollida de "bolets".

30-10-90

Titulars de **EL PUNT**: "L'inici de la variant es retarda quinze dies degut a la desaparició dels senyals". Segons la premsa, l'acció de la **COORDINADORA** podria provocar la rescissió de 100 contractes. **L'Alcalde de Girona,**

Joaquim Nadal, es va desvincular del tema i va remarcar que l'Administració que ha de garantir l'execució de les obres és el **MOPU**. **EL PUNT** publica un editorial molt dur contra la **COORDINADORA**, sense ni tan sols fer referència al problema de fons: l'inici d'unes obres malgrat que hi ha dos recursos pendents que podrien anul·lar-les legalment: sigui qui sigui a qui donin la raó, la carretera ja seria un fet consumat i irreversible.

31-10-90

Segons **EL PUNT**, a la matinada del dimarts dia 30 l'excavadora situada a Fornells va ser novament pintada de colors blanc, rosa i blau. El **Governador Civil** declara que fins que el **MOPU** o les empreses constructores no s'adrecin al **Govern Civil** per sol·licitar mesures contra les accions antivariant est, no té cap motiu per pronunciar-se sobre el tema. El Gabinet de Premsa de la **Delegació del Govern a Barcelona** assegura que el **MOPU** no ha previst cap actuació especial per evitar que es repeteixin nous incidents.

31-10-90

Membres de la **COORDINADORA** es presenten a la zona de Medinyà, on **FERROVIAL** marca les fites topogràfiques pel traçat en aquell indret. Les fites són arrencades davant els treballadors sense que hi hagi cap incident.

31-10-90

La **Audiencia Nacional** rebutja el recurs pel qual se sol·licita la suspensió provisional del projecte per considerar que els "efectes irreversibles" no són motiu suficient. No entra a valorar la resta d'argumentacions.

01-11-90

Al matí es fa una nova excursió per arrencar els bolets que quedin. A la tarda, una assemblea de la **COORDINADORA** a l'ADAC decideix fer una crida a les empreses encarregades de talar els boscos perquè deixin la seva feina fins que hi hagi una sentència definitiva de la **Audiencia Nacional**. Al vespre, la **COORDINADORA** contacta amb un gabinet d'advocats per rebre assessorament respecte de la possible punibilitat de les seves accions, i també dels drets que els assisteixen davant l'actuació de l'Administració.

05-11-90

Els **Ajuntaments** gironins tenen a exposició pública l'**Estudi d'Impacte Ambiental del TAV** (Tren d'Alta Velocitat) projectat per la **Generalitat** entre Barcelona i La Jonquera. En l'estudi es revela que els tècnics van descartar el traçat per l'est de la ciutat per "*la seva proximitat a la ciutat de Girona i perquè travessaria l'espai natural del massís de les Gavarres, amb fortes conseqüències ecològiques*". L'estudi afegeix que "*la Vall de Sant Daniel forma part del pla de Protecció d'Espais d'Interès Natural de Catalunya -PEIN- i està inclosa en la darrera proposta d'elaboració d'un pla natural de les Gavarres*".

06-11-90

Una roda de premsa presidida pel **Governador Civil**, l'**alcalde de Girona** i el cap de la **Demarcació de Carreteres del MOPU** (amb la resta d'alcaldes com a convidats de pedra) anuncia l'inici de les obres per al dia 7, així com protecció policial per a les mateixes.

08-11-90

De forma totalment pacífica, 10 membres de la **COORDINADORA** s'asseuen davant les màquines a Fornells per impedir que treballin, amb greu perill per a la seva integritat física. Durant tot el matí l'obra resta aturada. La **Guàrdia**

Civil deté dos manifestants i la resta els acompanya a la caserna de Girona. Se'ls acusa de desobediència a l'autoritat i danys a la cosa pública. Són alliberats prop de les nou del vespre.

09-11-90

El jutge pren declaració als inculpats, i els deixa anar a casa. Davant el jutjat s'han concentrat, tot el matí, més d'un centenar de persones, la majoria estudiants.

10-11-90

Un grapat de follets precedits per serres mecàniques en funcionament interpel·la els ciutadans del mercat i del centre de Girona sobre la "variant est". Els follets reparteixen arbres tallats a Medinyà per diversos indrets de la ciutat, amb una etiqueta al·lusiva. Joaquim Nadal telefona personalment el propietari del camió amb el qual s'han portat els arbres tallats i l'obliga a retornar més de la meitat del carregament. Simultàniament, a la Rambla de la Llibertat, una tela de 30 m. de llarg per 2 d'alt és oferta als vianants, juntament amb dues taules plenes de material gràfic (pintura, retoladors, pinzells...): en poca estona queda ple de frases al·lusives a la variant, malgrat el temps plujós.

11-11-90

1a. bicicletada i 2a. passejada per Sant Daniel. Uns 200 participants. Es regalen dos aparcaments-bici a l'**Ajuntament de Girona**, realitzats artesanalment per la **COORDINADORA**. Ignasi Doñate participa en una assemblea informativa amb més de 200 participants. S'acaba amb un dinar col·lectiu a la Font del Ferro. A la tarda, les bicis i els aparcaments han desaparegut. Es presenta denúncia per robatori a la **Comissaria de Policia**. Finalment, la policia municipal retorna les bicicletes, els aparcaments i la pancarta que havien retirat sense deixar cap avís com és preceptiu.

14-11-90

Més de 2000 estudiants de tots els centres de secundària de Girona planten a Fornells 1000 arbres facilitats per la **COORDINADORA**. Aquest dia ha fet vaga el 97 % de la comunitat estudiantil de Girona, segons dades del **Departament d'Ensenyament**. Al vespre, 200 estudiants de nocturn fan una asseguda davant l'**Ajuntament de Girona**.

19-11-90

Arriba per correu la sentència de la **Audiencia Nacional** que falla en contra de la demanda de suspensió del projecte basant-se en la seva pròpia normativa: l'article 122-1 estableix com a regla general la no suspensió dels actes administratius impugnats jurisdiccionalment. No entra a valorar la inconstitucionalitat de la manca d'informació pública i de l'estudi d'Impacte Ambiental. L'auto és del 31 d'octubre.

22-11-90

Ignasi Doñate tramet a la **Audiencia Nacional** un nou recurs demanant l'anul·lació total del projecte. En aquests moments ja s'han tramés a Madrid més de 2.000 postals reclamant una sentència en el mateix sentit.

24-11-90

Josep M. Flotats estrena al **Teatre Municipal de Girona** l'obra "Ara que els ametllers estan batuts", basada en textos de Josep Pla. Membres de la **COORDINADORA** reparteixen a l'entrada un la reproducció d'un text de Pla que fa referència a Sant Daniel. Flotats també signa un escrit pel qual es demana als ciutadans la seva participació a una manifestació per Sant Daniel convocada per al dia 13 de desembre, i a la seva darrera actuació fa des de dalt l'escenari una reflexió sobre l'amenaça a la Vall emprant textos del mateix Pla.

25-11-90

43 artistes pinten a la Rambla de la Llibertat un mural col·lectiu de 75 metres de llarg en solidaritat amb la Vall de Sant Daniel. Els noms dels participants són **Ana Asiain, Auqué, Joan Aymamí, Florenci Balmanya, Tonyi Barbero, Poch Barber, Ester Baulida, Mercè Borràs, Lluís Bosch Martí, Dolors Bosch, Franch Bosch, Isabel Campeny, Josep Colomer, Carlos Conejero Lobos, Quim Corominas, Josep Maria Corominas, Glòria Cortina, Pia Crozet, Lina España Soler, Anna Estadella, Gironella, Mercè Huerta, Montserrat Llonch, Paloma Lluansi, Ramon Maroto, Jordi Martoranno, Mauriño, Núria Merino, Clara Oliveres, Roser Oliveres, Perpinyà, Josep Planella, Jaume Porta, Roser Raurich, Mercè Ribera, Roimeser, Lluís Suy, Torrebella, Carles Torrent, Montserrat Vallès, Isidre Vicens, Pere Vicens i Eduard Vila i Fàbrega.**

26-11-90

15 persones (6 membres de la **COORDINADORA** i 9 membres de la **Coordinadora d'Estudiants**) són detinguts per la **Guàrdia Civil** quan impedeixen pacíficament el treball de les màquines, prop de Vila-Roja. Se'ls acusa de coacció. La **Guàrdia Civil** emmanilla tres persones, i a una d'elles cal tallar-li les manilles amb una serra perquè el pany s'havia espatllat.

27-11-90

Joaquim Nadal inaugura l'**Escola Taller** a l'antiga estació del tren d'Olot. Durant l'acte, un grup d'estudiants i membres de la **COORDINADORA** despleguen una pancarta preguntant si el Parc Central (al costat de l'edifici) serà el pulmó de la ciutat en substitució de Sant Daniel. Nadal demana als periodistes i a les televisions que no surtin imatges de la protesta.

28-11-90

40 persones (entre membres de la **COORDINADORA** i estudiants universitaris) aturen les obres a Medinyà i embolcallen amb plàstic l'excavadora com si fos un regal. La **Guàrdia Civil** vigila però no intervé. Es la primera vegada que s'aconsegueix aturar les obres durant tot un dia.

29-11-90

Els 15 detinguts el passat 26 són citats pel jutge. Aquest decideix no prendre'ls declaració i decideix fixar el judici de faltes per al proper 22 de gener. El fiscal, que d'entrada considera que els fets només són una falta, es queixa que necessitarà un intèrpret perquè no entén el català.

29-11-90

Els diputats d'**IC** Joan Saura, Joan Armet i Antoni Gutiérrez presenten respectivament al **Parlament de Catalunya**, al **Parlament Espanyol** i al **Parlament Europeu** preguntes referides al compliment de la legislació en matèria mediambiental pel que fa a la tramitació del projecte de variant.

30-11-90

60 estudiants, acompanyats de membres de la **COORDINADORA**, esmorzen primer i dinen després davant les màquines prop de Vila-roja, impedit que treballin. Al migdia es presenten forces antiavalots de la **Guàrdia Civil** i els amenacen amb carregar. El fotògraf Rafel Bosch és intimidat per haver fotografiat un **Guàrdia Civil**. Finalment, els manifestants decideixen retirar-se a 2/4 de 5 de la tarda.

30-11-90

Té lloc la cerimònia de proclamació dels premis "Bertrana". Membres de la **COORDINADORA** reparteixen a l'entrada textos de **Prudenci Bertrana** referits a la Vall. Nadal avisa telefònicament el comitè organitzador: "Si ells hi són, jo no vinc".

01-12-90

El BOE publica el *Reial Decret 1547/90* pel qual s'allarga la concessió d'explotació de les autopistes catalanes per un termini de 10 anys, a canvi que **ACESA** construeixi l'autopista de peatge Mataró-Malgrat. Sembla que finalment Coscolluela ha tingut temps de calcular el preu d'un allargament de concessió, a càrrec dels desventurats habitants del Maresme.

02-12-90

Durant tot el dia escultors i ceramistes, amb la col·laboració espontània de la mainada, manipulen dues tones de fang: un vehicle és convertit en excavadora de fang, i dotzenes d'animalons i figures surten de les mans de la gent.

03-12-90

Les màquines són aturades en tres ocasions, matí i tarda. La **Guàrdia Civil** es limita a treure els ocupants a pes de braços i apartar-los del camí de la retroexcavadora.

04-12-90

La **COORDINADORA** i l'**AAVSD** publiquen conjuntament l'article "*Prou demagògia a l'entorn de Sant Daniel*", on analitzen fil per randa totes les il·legalitats en què incorre l'Administració amb el projecte de variant est.

05-12-90

27 estudiants es col·loquen davant les màquines per aturar-les. La **Guàrdia Civil** s'equivoca i en desallotjar-los els col·loca en la trajectòria de la retroexcavadora. Poca estona després es veuen obligats a tornar a desallotjar-los.

05-12-90

Josep M. Muñoz, propietari d'una de les finques afectades pel traçat, denuncia que la maquinària es passeja per la seva propietat malmenant conduccions d'aigua i camins no expropiats davant la passivitat de la **Guàrdia Civil**, que no fa cas de les seves queixes.

A l'hora de signar les actes d'expropiació, el **MOPU** va incloure a l'escrit, aprofitant-se de la bona fe dels propietaris, el terme "*ocupació de finques*". Això els condiciona ara a suportar impotentment el moviment de màquines i persones per qualsevol indret de la seva propietat sense tenir dret a protestar.

09-12-90

Surt a la premsa el primer anunci de signatures de ciutadans que donen

suport a les accions de la **COORDINADORA**. En aquests dies sortiran tres anuncis més (pagats pels propis interessats) amb un total de set-centes signatures.

10-12-90

Té lloc una nova aturada de màquines, aquesta vegada durant tot el dia. La **Guàrdia Civil** no intervé.

11-12-90

Diversos ocupants s'enfilen als arbres situats en la trajectòria de la retroexcavadora, i es penjen dels mateixos mitjançant uns arnesos. Membres de la **Guàrdia Civil** han d'enfilejar-se també i tallar les corretges perquè la màquina pugui seguir la seva tasca destructiva.

12-12-90

El **Col·legi Universitari de Girona** convoca una vaga de solidaritat contra la variant est. El matí, 80 ocupants impedeixen la reanudació de les obres. La **Guàrdia Civil** no intervé.

A la tarda, un grup d'ocupants es dirigeixen a la zona de Campdorà, aquesta vegada sense acompanyament de periodistes. El conductor de la retroexcavadora aprofita l'ocasió i, encoratjat pel guarda de l'empresa **PROSEGUR**, els envesteix i els obliga a saltar per un marge per no resultar ferits per la màquina.

13-12-90

Entre 4.000 i 5.000 persones assisteixen a la que ha estat fins al moment la manifestació ciutadana més gran després de l'11 de setembre de 1977. El fred és intens, però els ànims són calents i espectacularment cívics. A mitja manifestació s'apaguen els llums de mitja ciutat, però no passa cap incident. L'alcalde Nadal no s'atreveix a sortir al balcó.

14-12-90

En el transcurs d'una roda de premsa en la que valoren la manifestació del dia anterior, la **COORDINADORA** dóna dades d'una enquesta realitzada a Girona durant els primers quinze dies de novembre: "El 85 % diu que gairebé mai no utilitzaria la variant est, mentre que només el 4 % la faria servir cada dia". Sobre la solució per al trànsit de pas, el 97 % opta per alliberar l'autopista. Per al 77 % l'alliberament de l'autopista també contribuiria a evitar els embussos urbans.

15-12-90

Membres de la **COORDINADORA** assisteixen a la manifestació convocada a Mataró per la **Plataforma Unitària contra els peatges del Maresme**.

15-12-90

L'alcalde de Girona fa una oferta a la **COORDINADORA**, l'**AAVSD**, l'**Associació de Naturalistes de Girona** i als **Amics de les Gavarres** perquè s'integrin a la seva comissió de seguiment de les obres de la variant.

18-12-90

Les entitats accepten l'oferta de l'alcalde sempre i quan s'espera a què els tribunals decideixin la legalitat de les obres i la comissió en qüestió tingui caràcter vinculant. Joaquim Nadal rebutja la contraoferta, segueix negant-se a un debat i reconeix que "jo ja no sóc un interlocutor vàlid".

19-12-90

Membres de la **COORDINADORA** assisteixen en silenci al ple de l'**Ajuntament de**

Girona, amb excavadores de juguina al·lusives a la variant.

20-12-90

Joaquim Nadal, alcalde de Girona, i Francisco Aracil, responsable d'obres del **MOPU**, destaquen en roda de premsa les característiques tècniques de les obres de la variant. Aracil remarca que "ecològicament, serà la millor que s'ha construït a l'estat espanyol", mentre que Nadal va adquirir un nou compromís afirmant que amb el pla de reforestació "es replantarà, com a mínim, els mateixos arbres que estan essent arrencats".

23-12-90

Nova arrencada de bolets. Aquest tipus d'acció es convertirà en una sortida tradicional dels propers caps de setmana.

26-12-90

Aquesta vegada no es recullen bolets, sinó cargols. Canonades metàl·liques de gran diàmetre preparades per fer ponts provisionals per facilitar les obres a l'Onyar són "alleugerides" dels cargols que ajunten les peces. Les planxes de metall són abandonades i els cargols requisats i posats en dejuni.

28-12-90

Borses de cargols són trameses als alcaldes dels municipis afectats pel traçat com a innocentada de la **COORDINADORA**, per si els en falta algun. Els periodistes també reben, juntament amb un comunicat, una borsa de cargols.

15-01-91

L'**Ajuntament de Girona** reuneix la seva "Comissió de Seguiment" de les obres de la variant. No es pren cap acord, i se'ls informa que fins a l'11 de febrer el **MOPU** no els facilitarà el pla d'obra.

22-01-91

Data fixada per al judici als 15 detinguts el 26 de novembre, acusats de coaccions i desobediència a l'autoritat. El judici se suspèn perquè no compareix l'advocat d'**OCIFE**. Aquesta empresa, que havia estat requerida pel Jutjat per valorar els danys ocasionats pels dos detinguts el 8 de novembre passat (pel que sembla se'ls acusa d'haver arrencat dues fites), presenta una valoració de danys per valor de 155 milions de ptes. i dos mesos de retard. A la mateixa valoració, **OCIFE** considera que el preu d'una fita és de 40 ptes.

05-02-91

La **Junta d'Aigües** aprova el desviament de l'Onyar per permetre una modificació del traçat de la variant est per Quart entre 40 i 120 m. El beneficiat és el conegut promotor immobiliari gironí Joan Homs, que així salva la major part d'una finca de 60.000 m2. afectada pel traçat. Joan Homs pagarà de la seva butxaca 7 milions de ptes, i s'ha compromès a executar diverses obres de millora al municipi de Quart.

07-02-91

La **Comissió de les Comunitats Europees** obre un expedient a l'**Estat Espanyol** per incomplir les directives europees sobre impacte ambiental per la construcció de l'autopista del Garraf (Castelldefels-Sitges), que duu a terme la **Generalitat**. El 25-8-89 el **Govern de la Generalitat** havia optat per no posar a informació pública l'estudi d'impacte i substituir-lo per unes mesures correctores per minimitzar l'impacte de les obres, adduint que l'inici del projecte era anterior a la data d'entrada en vigor de la

legislació sobre impacte ambiental.

08-02-91

En un acte celebrat al **Fornells Park**, l'**Associació de Periodistes** concedeix a la **COORDINADORA** la "*Mosca de Sant Narcís*" a l'entitat que més s'ha distingit per defensar els interessos dels ciutadans. La primera "*Mosca de Sant Narcís*", fa dos anys, l'havien concedida a l'**Assemblea d'Entitats per a la Salvaguarda de la Vall de Sant Daniel**.

11-02-91

Ignasi Doñate presenta un recurs d'apel·lació davant la **Sala II del Tribunal Supremo** per la que reclama la suspensió de l'execució de les obres de la variant, basant-se en el contingut de l'expedient administratiu que finalment el **MOPU** ha entregat a la Audiencia Nacional.

13-02-91

El **Conseller de Política Territorial i Obres Públiques** Joaquim Molins contesta en el **Parlament** la pregunta formulada per **IC** el 29 de novembre. Respecte de l'estudi d'impacte, diu que el **MOPU** "*ens el va mostrar, però no ens el van entregar i els van dir que ens hi adrecéssim per escrit... i això és el que estem fent ara*".

08-03-91

IC presenta al **Parlament** de Catalunya una proposició no de llei per demanar la paralització de les obres de la variant mentre no es posi a informació pública l'estudi d'impacte ambiental. Voten a favor **IU** i **Esquerra Catalana**; en contra **CDS**, **CiU** i **PSC**, i no es va presentar a la votació **ERC**.

11-03-91

Televisió de Girona celebra un debat sobre la variant de la N- II, amb l'assistència de Josep Planas (**COORDINADORA**), Eduard Herrero (en representació de les **AA.VV.**) i Joan M. Gelada (en nom de Joaquim Nadal, que novament ha refusat participar en un debat sobre la variant). No es presenta cap representant del **MOPU**. Gelada es passa una hora i mitja sense poder justificar cap de les interpel·lacions que se li fa com a representant del consistori gironí.

12-03-91

El president del Govern Felipe González remodela el gabinet, i nomena com a nou **Ministre d'Obres Públiques i Transports** José Borrell Fontelles.

16-03-91

La **COORDINADORA** celebra a la Rambla el quart aniversari del "*brindis de la variant*" de manera original: una "*vaga de fam a la gironina per Sant Daniel*" es converteix en un tec en plena Rambla. L'objectiu no és només recordar com els representants dels **Ajuntaments** ensarronaren els ciutadans acordant amb el **MOPU** un trajecte que no treien a informació pública, sinó remoure la consciència d'aquells gironins que malgrat no estar d'acord amb la variant est no han mogut un dit per defensar Sant Daniel.

25-03-91

Les fortes pluges del passat cap de setmana fan augmentar considerablement el cabdal de l'Onyar, i les aigües arrosseguen riu avall diverses canonades i material de la zona d'obres de la variant a Fornells.

15-04-91

Té lloc al **Jutjat d'Instrucció número 6** el judici contra els 15 ocupants

ajornat el 22 de gener. La fiscal i l'advocat de l'Estat demanen 15.000 ptes. per coacció i 15.000 ptes. per desobediència per a cadascun dels acusats, a més del pagament de les costes, mentre que l'advocat defensor demana l'absolució, malgrat haver-se reconegut una desobediència lleu. A la sortida del Jutjat, una trentena de simpatitzants es dirigeixen a Vila-roja per comprovar l'estat de les obres. Un treballador, amb una màquina de gran tonatge, intenta envestir-los, escena que és enregistrada per un càmera de **TV3**.

17-04-91

En roda de premsa, la **COORDINADORA** presenta la seva nova publicació Desvariant, amb una introducció de fons, una documentada i exhaustiva cronologia dels problemes ocasionats pels diversos projectes de variant i un recull d'articles d'opinió.

18-04-91

Es fa pública la sentència del judici del dia 15: es condemna els acusats a 15.000 ptes. de multa per una falta de desobediència lleu, mentre que se'ls absol de la falta de coaccions i del pagament de les costes. La **COORDINADORA** anuncia que presentarà un recurs d'apel·lació.

19-04-91

Des d'avui fins al dia 30 té lloc a la **Casa de Cultura** gironina una exposició amb tot el material (pictòric, videogràfic, fotogràfic, escultòric i de tota mena) generat en els primers quatre anys d'existència de la **COORDINADORA**. L'exposició retrospectiva vol ser un punt d'arrencada cap a noves accions per impedir l'execució de la variant est.

A l'acte inaugural, davant més d'un centenar de persones, diuen unes paraules Isidre Vicens, pintor; Maria Puig, mestressa de casa jubilada; Jaume Portella, professor universitari, i M. Mercè Roca, escriptora.

24-04-91

Joaquim Nadal s'entrevista a Madrid amb José Borrell i li demana 500 milions per obres complementàries de la variant, que permetrien millorar el tractament de les terrasses dels talusos i la modificació dels enllaços de la variant amb les carreteres de Quart, els Àngels i Palamós.

26-04-91

Un guàrdia de seguretat d'**OCIFE** reté durant mitja hora dos periodistes de **TV3** que enregistraven l'estat de les obres de la variant a l'enllaç amb la carretera de Palamós, a Campdorà. El guàrdia exigí als periodistes l'entrega de la cinta amb la filmació, cosa a la qual els periodistes es varen negar, i el guàrdia els barrà el pas amb el vehicle.

28-04-91

El ministre d'Obres Públiques i Transports José Borrell visita Girona i presideix una reunió de la **Comissió de Seguiment**. Tot seguit l'acompanyen a fer una passejada per la Rambla i la plaça de Sant Agustí. En tot el trajecte és seguit per diversos membres de la **Coordinadora**, que subjecten una pancarta al·lusiva a Sant Daniel. En un moment donat Borrell expressà el seu desig de parlar amb algun membre de la **Coordinadora**, però un alt càrrec municipal el va convèncer que era perdre el temps.

30-04-91

A la clausura de l'exposició **Desvariant** han passat per la sala 461 persones, sense comptar el dia de la inauguració. Això dóna un promig de 60 persones diàries, tres vegades més que l'assistència habitual de visitants

a la sala de la **Casa de Cultura**.

11-05-91

Des de fa unes tres setmanes les aigües de l'Onyar baixes d'un elevat color vermell, degut canvi de traçat del riu a la zona de Quart, per beneficiar el promotor immobiliari Joan Homs. En passar les aigües sobre terra argilosa en lloc de l'habitual llit de còdols, l'erosió provocada ha ocasionat la pujada en més de 30 cm. del llit de l'Onyar al pas per Girona, i les pertinents despeses per dragar-lo que sufragarem tots els ciutadans. L'erosió ha estat esgarrifosa a causa de les pluges torrencials d'aquest mes de maig.

19-05-91

Té lloc una aixecada de barreres dels peatges de l'autopista a Salt, Mataró i al túnel del Cadí, en una acció conjunta de la **COORDINADORA** i de la **Plataforma Unitària del Maresme**, amb la qual es reivindiquen les vies de comunicació com "*un servei públic*".

26-05-91

Eleccions municipals. El **PSC-PSOE** repeteix majoria absoluta, malgrat perdre un regidor. Entra a l'Ajuntament, per primera vegada, **ERC**, en queda fora novament **IC** i mantenen el nombre de regidors **CiU** i **PP**.

23-06-91

10 aniversari de l'**ANG** i concert de Roc a Sant Daniel. Entre 5.000 i 7.000 persones passen durant el matí, tarda i nit, pels prats de Can Vila. Després d'un dinar amb més de 200 persones, a partir de les 7 de la tarda actuen **Umpah-pah**, **Malastruc**, **Fred de Peus**, **Ja t'ho diré**, **Parriana**, **Sui Gèneris** i **els Brams**.

27-06-91

La **Comissió de Peticions del Parlament Europeu** registra la "*Petición 201/91, presentada per la Sra. Isabel Pérez Ramírez y 7 otras personas, de nacionalidad española, en nombre de la **Coordinadora N-II per l'Autopista**, contra el proyecto variante de autopista de la comarca del Gironés*".

05-07-91

ACESA trameta a diversos conductors un escrit en el que els reclama el peatge deixat de percebre en l'acció del dia 19 de maig passat.

11-07-91

El **MOPT** fa el primer assaig d'hidro-sembra en els talussos de l'obra de la variant. Afirment que així es fixarà el terreny i se'l preservarà de l'erosió, però admeten que fins passats 20 anys la vall de Sant Daniel no recuperarà la fisonomia malmenada per la carretera.

04-07-91

El **Síndic de Greuges** Carles Rahola acusa el **MOPT** i l'**Ajuntament de Girona** d'haver-li impedit gestions i haver abusat del silenci administratiu perquè no pogués elaborar un informe sobre la variant. En un escrit molt dur, el **Síndic** diu que "*les lleis mantenen el seu crèdit no perquè siguin justes, sinó perquè són lleis. Aquest és el fonament místic de la seva autoritat, no en tenen d'altre*". I afegeix: "*Aquest principi moltes vegades es manté per comoditat de l'Administració, i perquè els legisladors no es fan càrrec que l'Administració ha d'estar al servei del ciutadà, o són uns incompetents*".

03-09-91

OCIFE porta una setmana travessant el nucli urbà i la vall de Sant Daniel amb formigoneres per cimentar les pilastres dels viaductes que hi construeix, fins que l'Ajuntament n'ha prohibit la circulació de camions. Una part del tram utilitzat era un camí particular de la masia de can Llinàs, propietat del promotor immobiliari gironí Joan Homs.

30-09-91

La **COORDINADORA**, l'**ANG** i l'**AAVSD** presenten, en roda de premsa, un memorial de greuges respecte de l'estat actual de les obres de la variant, i complementen punt per punt la seva denúncia amb la projecció d'un video.

08-11-91

El **MOPT** no farà el mirador previst sobre Sant Daniel aprofitant les obres de la variant, perquè segons Paco Aracil, director de l'obra, "*la construcció d'un mirador suposarà més impacte ambiental que la variant. Es critiquen les destrosses a la Vall i se n'hi volen fer més*". La construcció d'un mirador és una de les millores que l'Ajuntament va aprovar el maig de 1989 i que va ser assumida pel **MOPT**.

19-12-91

El diari local **El Punt** destapa que la **Direcció General de Carreteres** de la Generalitat projecta construir un eix viari que anirà des de Sant Gregori fins a la carretera de Santa Coloma travessant Sant Gregori, Bescanó i Vilablareix. El director general Jaume Amat la defineix com la *variant oest de Girona*. Aquest projecte va ser plantejat fa set anys per Ferran Illa, (alcalde de Bescanó), Joaquim Vidal (alcalde de Sant Gregori) i Salvador Sunyer (alcalde de Salt), que van aturar el tema per por que el **MOPT** aprofités la iniciativa per imposar-los el traçat oest de la variant de Girona, al qual s'oposaven.

02-02-92

El Jutjat número 4 de Girona dicta sentència absolutòria pels nou "antivariant-est" acusats de paraitzar les obres de la variant el novembre de 1990. A set d'ells se'ls absol per haver prescrit una falta de desobediència que no els havia estat comunicada. Per als altres dos, Alfons Enrique i Manuel Simon, també acusats d'una falta de danys, la sentència és absolutòria perquè no es pogué provar l'acusació. **OCIFE** renuncia també a la indemnització de 150 milions en què havia taxat els retards ocasionats.

22-02-92

La **Comissió de Peticions del Parlament Europeu** es dirigeix a les autoritats espanyoles per reclamar-les informació complementària per poder avaluar el projecte del traçat de la variant, puix "*aquest tipus de projectes figuren en l'Annex II de la Directiva 85/337 i han de ser objecte d'una avaluació de les repercussions sobre el medi quan es consideri que aquelles són importants*".

29-06-92

Dos treballadors d'**OCIFE** resulten ferits en esfondrar-se el túnel que es construeix prop de la font dels Lleons.

27-08-92

Diversos esllavissaments a la zona del Congost encariran l'obra més de 1.000 milions de ptes., endarreriran sis mesos la finalització de la mateixa i s'hauran de moure 800.000 metres cúbics de terra per evitar

esllavissaments. El mes anterior el Director General del Gabinet del ministre **Borrell** havia escrit a l'**ANG** que es desenvolupava "un complet estudi geològic i geotècnic per determinar els condicionants d'estabilitat dels talussos".

26-11-92

La **Comissió de Peticions del Parlament Europeu** es dirigeix novament al Govern espanyol i li dóna un termini fins a primers d'any perquè trameti la informació demanada el 22 de febrer, sota amenaça d'obertura d'un expedient d'infracció a través del **Tribunal de Justícia Europeu**.

01-12-92

Josep Borrell, ministre d'Obres Públiques, assegura que "desconeix per què el Govern Espanyol no va contestar el febrer la petició del Parlament Europeu".

17-12-92

S'inaugura al trànsit la variant de Fontajau, de 2,6 km. de llargada i un cost estimat de 1.800 milions de ptes.

28-12-92

La **Audiencia Nacional** desestima els diferents recursos contenciós-administratius presentats per l'**Associació d'Amics de la Vall de Sant Daniel**, en considerar que es compleixen tots els requisits establerts per la llei. La sentència és entregada als mitjans de comunicació pel Governador Civil Pere Navarro el 25-01-93, quan l'advocat de la part demandant encara no ha tingut coneixement de la mateixa.

12-01-93

En els darrers temps s'han produït robatoris a la zona d'obres de la variant. El darrer episodi va succeir fa uns dies quan uns desconeguts van arrencar diverses plaques de coure que decoraven un dels túnels. Els tècnics d'**OCIFE** han decidit substituir les plaques de coure per una simple capa de pintura.

08-02-93

La **Coordinadora** distribueix uns cartells on es reproduïxen dues fotografies: una del Congost de la primavera de 1990 i una altra de l'actualitat. Només dues paraules acompanyen les fotografies: ABANS, ARA. L'impacte del cartell és evident.

09-02-93

Carles Barba, president de l'**AAVSD**, fa públic que aquella entitat no presentarà recurs de cassació per la sentència de l'**Audiencia Nacional**, per entendre que obeeix a mòbils polítics. Es farà costat a la denúncia presentada per **IC** en nom de la **Coordinadora** al Parlament Europeu el desembre de 1990. "Ens interessa que l'Eurocambrà defineixi què és un nou traçat - afirma Barba - ja que segons l'**Audiencia Nacional** la variant no ho és. Defensem els futurs casos que es puguin donar, sobretot a l'Estat Espanyol".

14-02-93

Una visita comentada al traçat de la variant, organitzada per la **Coordinadora**, l'**ANG** i l'**AAVSD** reuneix 247 persones, a peu i amb bicicleta, que comproven *in situ* les mancances ambientals del traçat, especialment al Congost.

25-03-93

Dos dies abans de la inauguració, en la columna més alta del pont de la Font dels Lleons apareix una pintada de 40 metres d'alçada amb el text "On és la vergonya?". La **Coordinadora** reivindica l'acció. Al migdia ja havia estat tapada.

27-03-93

El ministre **Josep Borrell** inaugura la variant est de Girona. Mentre uns 200 manifestants mostren la seva disconformitat amb la inauguració amb una escridassada (baixada de pantalons inclosa), les declaracions de **Borrell** són escandaloses:

- * *"Em vull felicitar i vull felicitar la gent del Ministeri per la tasca que han fet, i als contribuents que han donat 10.000 milions per a aquesta obra".*
- * *"El **MOPT** preveu una autovia de quatre carrils de València a La Jonquera paral·lela a l'autopista, tot i que el Govern va desestimar aquesta idea quan es va escollir l'opció est".*
- * *"Aquesta variant no és per solucionar el problema d'aquí a cinc anys, sinó els de fa cinc anys. S'hi arriba amb un cert retard".*

L'alcalde **Joaquim Nadal**, que durant l'acte de protesta ha perdut els estreps fins al punt que increpa als manifestants envoltats de Guàrdies Civils dient-los "Si en teniu, baixeu aquí", es desfoga amb la premsa en acabar l'acte: "Es la mateixa acció mimètica i lamentable que en aquell famós ple. Són els mateixos 51 ciutadans, alguns de Girona, altres no, que s'han pretès erigir com la veu del poble, i només es representen ells mateixos". Assenyada manera de resumir 14 anys d'oposició, alternatives, manifestacions, actes, signatures... i més bona educació que la demostrada per ell i els seus regidors.

05-04-93

Segons ha comprovat **EL PUNT**, només el trànsit de la carretera de Barcelona ha notat lleugerament la inauguració de la variant. Segons el diari, "el tram de Fornells a l'Hospital Josep Trueta es fa avui amb un temps de 10-12 minuts, en canvi abans es necessitaven 15-20 minuts. Els estudis es varen fer en set rutes diferents, en els dos sentits de la circulació i en quatre horaris distints. "No obstant això, en les altres artèries de la ciutat el temps necessari per fer tot el traçat continua sent el mateix".

Fonts del **MOPT** i de l'**Ajuntament de Girona** declaren que en lloc dels 20.000 vehicles previstos de moment només utilitzen la variant uns 13.000 vehicles.

3. UNA VINTENA DE VARIANTS PER A GIRONA

01-02-58

Es proposa una nova via per la Devesa, amb la finalitat de descongestionar la Ronda de Ferran Puig.

06-09-63

La N-II passa per la plaça del Marquès de Camps, la Gran Via i l'avinguda de Ramon Folch.

01-10-70

El cap local d'Obres Públiques i regidor de l'Ajuntament de Girona Gómez Herrero proposa "una carretera per l'est, sobre Sant Daniel".

00-00-72

Es reserva al Pla General d'Urbanisme de Girona un traçat per a la futura variant: s'inicia abans d'arribar a l'Hospital de Girona i finalitza passat Fornells, travessant Girona pel límit entre Can Gibert del Pla i el Veïnat de Salt.

1-10-73

La N-II és desviada per la Ronda Ferran Puig i la Devesa, el traçat actual.

01-05-78

L'Ajuntament de Girona fa públic un projecte de desviament de la N-II que contempla un recorregut paral·lel a l'autopista.

08-04-79

El Col·lectiu Ecologista de Girona proposa negociar la gratuïtat de l'A-7 entre Salt i Sarrià (7 km.).

20-09-79

L'Ajuntament de Girona i la Jefatura Regional de Obras Públicas acorden un traçat de desviament de la N-II que s'inicia a l'encreuament de la carretera de Banyoles amb la N-II, segueix semi-soterrada per l'autovia de Sarrià, el pla de Fontajau i el terme municipal de Salt (paral·lel a l'autopista), per enllaçar a Fornells amb la N-II a través del mercat de

majoristes i l'estació de mercaderies de RENFE, al Perelló.

15-01-81

L'Ajuntament de Girona proposa un recorregut paral·lel a l'autopista al seu pas per Salt.

3-07-81

El regidor de l'Ajuntament de Girona Manel Nonó proposa una nova via per Bonastruc de Porta, paral·lela a la N-II.

04-11-81

El Gremi de Promotors Immobiliaris gironins proposa tres etapes per al desviament de la N-II: 1. Potenciar el traçat aprofitant la carretera de Santa Coloma de Farners. 2. traçat ja previst (passeig d'Olot, Güell, Devesa), i 3. Alliberar de peatge el tram de l'autopista A-17 en el tram Girona Nord - Girona Sud.

13-01-82

El Ple de l'Ajuntament de Girona proposa com a traçat una línia que s'inicia a l'oest de Vilablareix, passa per Salt al costat de l'autopista i enllaça novament amb la N-II actual en el sector de Fontajau.

31-01-83

El MOPU presenta un estudi previ amb sis opcions de desviament de la N-II (cinc pel pla i una per Sant Daniel. No contempla el rescat de l'A-7).

01-05-83

Diversos partits i el Col·lectiu Ecologista de Girona reclamen el rescat de l'autopista, entre Medinyà i Fornells (18'7 km.).

03-06-83

Ajuntaments, AA. VV. i col·legis professionals, a favor del rescat de l'autopista amb nous accessos a Fornells i Campdorà.

31-01-85

El CDS presenta una nova alternativa per l'est. Planteja passar per les primeres carenes de Sant Daniel i enllaçar amb la N-II i la carretera de Banyoles en el Pla de la Garriga, al començament de la Costa Roja.

05-11-85

Els alcaldes (excepte el de Quart) es reuneixen amb el Governador Civil, i segons afirma el PUNT DIARI, el traçat passarà pel mig de les Gavarres, des de Riudellots fins a Celrà, passant pels Àngels (al costat de la Casa de les Figues) i Quart.

23-12-85

Els alcaldes dels nou municipis afectats per la variant arriben a l'acord de proposar conjuntament al ministre que el desviament es faci pel llit del riu Güell: El traçat va de Fornells a la Ctra. de Santa Coloma, segueix el llit del Güell, creua el Ter a Fontajau, segueix per sota el Geriàtric fins a l'Hospital de Girona, creua novament el Ter cap al Pont Major, segueix per darrera la via fins a Campdorà i Celrà i creua novament el Ter fins a Medinyà.

1-11-86

Les AA.VV. de Girona proposen un traçat paral·lel a l'autopista, per la banda exterior.

17-3-87

El MOPU i els alcaldes pacten un traçat per les primeres carenes de Sant Daniel. L'impacte, malgrat les correccions, serà irreversible.

18-03-87

Josep Planas critica la decisió d'optar per la variant est i proposa, en pla foteta, que la variant es faci passar pel llit de l'Onyar, que és més ample que el Güell i té vistes a la Catedral i el Barri Vell. Pocs dies després Narcís-Jordi Aragó revela l'any 1957 ja s'havia presentat un projecte que suposava la conversió del llit de l'Onyar en una gran avinguda.

3-8-88

El MOPU aprova el traçat de la seva variant est: comença a Fornells, passa per Quart, Vila-Roja, Sant Daniel i Campdorà, i acaba a Medinyà.

08-04-89

La COORDINADORA presenta un estudi tècnic que fa viable afegir un tercer carril a l'autopista sense noves expropiacions. El pressupost és inferior al de la variant est i alhora resol el problema de la variant de Celrà.

2-2-91

El Cap de l'Àrea de Planificació Urbanística de l'Ajuntament de Girona diu que l'autèntica variant de Girona serà la frontissa del Güell, una vegada perllongats els accessos de Fontajau. Aquesta opció havia estat proposada pels alcaldes el desembre de 1985 i rebutjada per les associacions de veïns.

4. EL DEBAT DE PAPER

- * EL BALL DE LA VARIANT.
Tura Soler (Punt Diari, 24-02-89)

- * N-II: L'HORA DE LA VERITAT.
Joaquim Nadal i Farreras (Punt Diari, 18-3-87)

- * LA N-II: UN GRAN QUADRE PER A UNA ÈPOCA.
Joan Canimas (Punt Diari, 28-11-87)

- * RELECTURA DEL PLA DE SANT DANIEL.
Narcís-Jordi Aragó (Punt Diari, 15-5-88)

- * CONTRA EL PARADÍS POSSEÏT.
Josep Clara (Punt Diari, 22-5-88)

- * UN MAQUIAVEL PER A SANT DANIEL.
Josep Clara (Punt Diari, 10-7-88)

- * SALVEM GIRONA!
Joaquim Nadal i Farreras (Punt Diari, 21-6-88)

- * N-II: UNA ALTERNATIVA ENCARA NO CONTEMPLADA.
Josep Planas (Diari de Girona, 23-6-88)

- * SALVAR GIRONA! DE QUÈ?
Joan Canimas (Punt Diari, 29-6-88)

- * L'ALTRE IMPACTE DEL MOPU.
Narcís-Jordi Aragó (Punt Diari, 10-7-88)

- * NO!
Eudald Carbonell (Punt Diari, 20-7-88)

- * SALVEM GIRONA!, LA VALL DE SANT DANIEL NO ÉS GIRONINA?
Josep Vicens (Punt Diari, 3-8-88)

- * APOLOGIA DE LA VALL DE SANT DANIEL.
Agustí Casanova (Diari de Girona, 3-8-88)

- * LA DUBTOSA LEGITIMITAT D'UNA VARIANT.
Josep Planas (Punt Diari, 15-11-88)

- * SOLIDUS ERO TIBI, COSCULLUELA.
M. del Carme Renedo (Punt Diari, 19-1-89)

- * N-II.
Lluís Motgé i Jaume Vicens (Punt Diari, 12-2-89)

- * PLOREM PER SANT DANIEL.
Enric Mirambell i Belloc (Diari de Girona, 14-2-89)

- * MES ENLLÀ DE LA VARIANT: CIRCUMVALACIÓ.
Joan M. Gelada (Punt Diari, 28-2-89)

- * UNA ALTERNATIVA SENSE VARIANT.
Lluís Motgé i Jaume Vicens (Punt Diari, 4-3-89)
- * EL MILLOR PROJECTE DE VARIANT.
Josep Planas i Josep Vicens (Punt Diari, 9-4-89)
- * A QUI ENAMORA LA NOVA GIRONA?
Eugeni Ribalta (Punt Diari, 7-5-89)
- * LA NACIONAL II I EL PECAT ORIGINAL
Roger Galisteo (Punt Diari, 4-6-89)
- * DE COM NO ÉS POSSIBLE LA DEMOCRÀCIA.
Joan Canimas (Punt Diari, 18-6-89)
- * HIPOTECAR LA VALL DE SANT DANIEL.
Jep Romà (Punt Diari, 27-6-89)
- * GIRONA, UN BOMBÓ..., PER A QUI?
Associació Amics de la Vall de Sant Daniel (Punt Diari, 6-8-89)
- * SI LA VALL DE SANT DANIEL POGUÉS VOTAR!
Coordinadora N-II per l'autopista (Punt Diari, 26-10-89)
- * VARIACIONS SOBRE LA VARIANT
Francesc Costa i Torró (Diari de Girona, 31-12-89)
- * PENÚLTIMES INCONGRUÈNCIES SOBRE LA VARIANT
Narcís-Jordi Aragó (Presència, 1-7-90)
- * VEURE'S LES BANYES
Coordinadora N-II per l'Autopista (Diari de Girona, 6-7-90)
- * VARIACIÓ
Manuel Castaño (El Punt, 26-10-90)
- * GOIGS DEL MàRTIR SANT DANIEL
Coordinadora N-II per l'Autopista (Fotocòpia, 29-10-90)
- * SOM UNS ASSASSINS DE VALLS?
Joaquim Nadal (El Punt, 2-12-90)
- * PROU DEMAGÒGIA A L'ENTORN DE SANT DANIEL
Josep Planas i Carles Barba (El Punt, 4-12-90)
- * DETALLES ÉPICOS DE LA CIRCUNCISIÓ DE GIRONA
Salvador Alsius (El Periódico, 12-12-90)
- * SI CÉZANNE HAGUÉS VIST SANT DANIEL
Narcís-Jordi Aragó (El Punt, 24-3-91)
- * UN CEMENTIRI DE PARAULES
Narcís-Jordi Aragó (El Punt, 31-3-91)